

BRÄNNPUNKTEN

Arkivexemplar

Årg. 10

Nr 3

September 1952

HÖGANÄSKONCERNENS PERSONALTIDNING

Ärg. 10 Nr 3 Sept. 1952

Ansv. utgivare: P EG. GUMMESON

Huvudredaktör: B WALLGREN

Andre redaktörer: R KITTEL
R ENGBERG

Copyright

HÖGANÄS-BILLESOLMS AB, HÖGANÄS

UR INNEHALLET

»En trasig vinbutelj . . .»

Gammalt och nytt på Billesholms Glasull 4

Minnesmedalj över Ragnar Blomquist

har utdelats till bl.a. 225 anställda 10

Hur bedömes förbättringsförslag?

Produktionskollegiet redogör för förslagsverksamheten inom Höganäsbolaget 11

Personalnytt

En spalt notiser om förändringar på personalfronten debuterar i detta nummer 12

Ovissa men inte oroande

var koncernchefens omdöme, när han på årets informationsmöte med samarbetskommittéer-företagsnämnder yttrade sig om framtidsutsikterna 13

»Skyddsängel är anbefalld»

Ett sätt att lösa skyddsfrågan 14

När Höganäs gjorde ölbuteljer

Ett klipp ur »Stånkan», personaltidning för Nya Centralbryggeriet i Linköping 22

Semestercocktail

Sign. Roger har intervjuat en rad arbetskamrater om deras semesterupplevelser 23

13 glada vinnare vid konstutlottning

Första dragningen i Höganäs-tjänstemännens konstlotteri har ägt rum 26

Titta — vi flyger!

Med sign. Ragge hos sportflygare på Höganäsbolagets flygfält 27

Omslagsbilden: Vid Billesholms Glasulls AB kan en så här vacker flicka dyka upp ur det bländvita glasullsberget. Fru Sylvia Svensson är hennes namn, och Ni får veta mer om henne och hennes arbetskamrater i artikeln »En trasig vinbutelj . . .» på s. 4.

Semestrarna

är nu över för den här gången, det poetiska skimmer, som gärna brukar dröja kvar över dem, håller på att tona bort i ett alltmera avlägset fjärran, och vardagens mera prosaiska belysning börjar få övertaget. En höst och en vinter står för dörren, och en vår skall följa, innan det blir sommar igen. Ja, det är bara att konstatera faktum och göra det bästa möjliga av situationen.

Vi får hoppas, att våra anställda på ett förnuftigt sätt utnyttjat semestern till vila och rekreation och insamling av de sparsamma solvitaminer, som den gångna sommaren bjudit på. Att många av våra anställda gärna vill vara på rörlig fot under semestern för att också samla nya intryck, får man en stark känsla av, när man avsmakar sign. Rogers »Semestercocktail» i detta nummer. Det är ett brokigt »Gala-Peter»-vimmel vi får stifta bekantskap med, och vi hoppas, att Ni i vimlet skall upptäcka Er själv eller åtminstone någon av Edra bekanta.

Ett kärvare

ekonomiskt klimat synes vara på väg att inträda inte bara i vårt land utan också snart sagt överallt ute i världen. På VD:s årliga informationsmöte med samarbetskommittéer-företagsnämnder, varom lämnas en redogörelse på annat ställe i detta nummer, kom därför helt naturligt skuggorna att dominera bilden. En alltmera hårdnande konkurrens utifrån de stora industriländerna gör sig märkbar inom flertalet av vårt företags produktionsgrenar. I vissa fall är situationen sådan, att en ekonomiskt bärkraftig produktion inte är möjlig att upprätthålla, varför driftsinskränkningar

Oss emellan sagt:

måste ske. Därigenom friställda resurser måste i möjligaste mån överföras till sådana delar av tillverkningsprogrammet, där utsikterna ter sig ljusare, och vi måste spanna våra krafter för att tillverka och sälja dessa produkter bättre och billigare.

Återigen är det fråga om en *gemensam* ansträngning, där var och en kan och bör göra sin helhjärtade insats, hur obetydlig den än kan förefalla, på den post han eller hon blivit anförtrodd att sköta. Det finns anledning att något närmare skärskåda ett par av förutsättningarna för en dylik gemensam kraftansträngning.

Inom ett modernt

industriföretag är arbetsuppgifterna så skiftande, att det inte är möjligt för varje anställd att ha full insikt om de arbetsuppgifter, som utföres av varje annan anställd. Väl göres stora ansträngningar för att på olika vägar till hela personalen sprida kunskap om vad t.ex. olika avdelningar sysslar med och vilken deras roll är i det större sammanhanget — vår tidning är ju ett av de därvid begagnade medlen. Det säger sig dock självt, att ingen information kan vara i varje ögonblick fullständig och ge allt till alla. Det kan inte hjälpas, att somt måste bli »styckevis och delat» i stället för »fullt och helt». Men dessutom ligger det tyvärr så till, att det i många fall inte hjälper med en aldrig så uttömmande information, om nämligen vederbörande av ett eller annat skäl inte önskar mottaga den. När vi en gång frågade de anställda på en av våra mindre arbetsplatser, vad man tyckte om ett just då i »Brännpunkten» publicerat reportage från en annan arbetsplats, belägen några mil därifrån, så svarade man:

— Det har vi inte läst, för där har vi inte varit!

Men den andra arbetsplatsen

behöver visst inte alltid ligga miltals från den egna, för att den skall innehålla djupt

Bidrag till nästa nummer av »Brännpunkten» måste vara Red. tillhanda senast den 1 november 1952.

förborgade hemligheter. Det kan ibland vara endast en vägg eller trossbotten emellan, och främlingskapet är ett faktum. Det går väl an, om det stannar därvid, men i alltför många fall resonerar man tydligen som de gamla romarna, som hade samma ord för *främling* och *fiende*. Och så växer där upp allsköns misstänksamhet och ovilja arbetsplatser och individer emellan, som stjälar en massa dyrbar tid och leder till försämrade prestationer. En sådan negativ eller rentav fientlig inställning till allt inom företaget, som man inte känner till eller begriper sig på, är nog farligare än mången tror. I varje fall är den absolut oförenlig med den gemensamma kraftanspanning, som vi nyss betecknade som nödvändig i dagens skärpta läge.

Under rubriken

»Personalnytt» finner Ni på s. 12 korta notiser om vissa nyheter på personalfronten. Liknande uppgifter kommer att regelbundet återfinnas i »Brännpunkten» i fortsättningen. Det är ett från många håll framfört önskemål, som vi härmed velat tillgodose, och vi hoppas, att spalten skall visa sig nyttig som ett bidrag till ökad kännedom om de anställdas arbetsuppgifter.

När det gäller

att få till stånd en allas medverkan för att åstadkomma bättre och billigare produkter, så är det skäl att ånyo framhålla den centrala uppgift, som samarbetskommittéer-företagsnämnder har eller borde ha i sammanhanget. Bl.a. är det förslagsverksamheten man därvid tänker på. På s. 11 i detta nummer finns en av Produktionskollegiet utarbetad redogörelse för de principer, som tillämpas inom Höganäsbolaget vid fastställandet av belöningar till därav förtjänta förslag. En sådan översikt har länge varit påtänkt, men den närmaste anledningen till att den just nu publiceras är det önskemål därom, som framförts till tidningen från en av våra lokalkorrespondenter.

Redogörelsen rekommenderas till ett noggrant studium, inte bara därför att den behandlar de efterlysta principerna för belöningarna, utan också därför att den skildrar, hur förslagsverksamheten i övrigt utformats inom Höganäsbolaget.

Ett av de framförda

omdömena må citeras: »Det måste här framhållas, att förslagsverksamheten inom svensk industri hittills inte haft den betydelse för produktionen, som många synes ha väntat sig». Man kan väl säga, att detta innebär en rekommendation att realistiskt bedöma de möjligheter, som förslagsverksamheten kan rymma, när det gäller att på olika sätt främja produktionen, med andra ord att inte överskatta men heller inte underskatta verksamhetens betydelse. När det ibland talats om att »revolutionerande» förslag vore att förvänta, så får väl detta närmast hänföras till önsketänkande. Men det måste å andra sidan vara felaktigt att frångå förslagsverksamheten varje värde, vilket stundom skett. Sanningen ligger väl, såsom ofta brukar vara fallet, någonstans mitt emellan.

Dir. Gummesson har i samband med förslagsverksamheten präglat uttrycket, att den bör gå ut på en finputsning av produktionsapparaten. De gångna årens erfarenheter både inom och utom vårt företag tycks ge belägg för att denna karaktäristik står sig.

Den enskilde individen

inom ett storföretag kan ofta ha den inställningen, att det betyder så litet, vad han eller hon gör eller inte gör. Ett litet slarv här, ett litet slöseri där, det märks inte, resonerar man. Jo, var så säker, att det märks på ett eller annat sätt! Mentaliteten är desto farligare, som den har en benägenhet att smitta av sig. Det *kanske* inte märks så förfärligt mycket, om bara *en* handlar på det sättet, men hur blir det, om tio, hundra eller tusen av de anställda resonerar på samma sätt? Vilket de förr eller senare gör, om smittan får sprida sig.

Detta är ju i stor utsträckning en disciplinfråga och såsom sådan i utpräglad grad tillhörande företagsnämndernas verksamhetsområde. Men det är också en fråga om att hålla ett vaksamt öga på det så att säga legaliserade slarvet eller slöseriet, dvs. sådant som beror på slentrianmässig, »driftsblind» tillämpning av hävdvunna arbetssätt o.d., vilka i och för sig medför sådana konsekvenser. Inte minst här gäller det för företagsnämnderna att hålla sig framme och att genom förslag till förbättringar åstadkomma en bättre tingens ordning.

Och därmed lämnar vi detta kapitel för den här gången.

»Sover

våra lokalkorrespondenter?» utbrister en av våra arbetare i en insändare. Och så kommer han med en hel rad till synes trevliga uppslag, som han tycker, att »hans» lokalkorrespondent försummat.

Härtill är först att säga, att lokalkorrespondenterna ingalunda har monopol på att sköta allt skrivandet från de olika arbetsplatserna. Vilken som helst annan anställd har precis samma rättighet. Det tycks faktiskt inte ha trängt igenom överallt, att »Brännpunkten» — liksom f.ö. varje verklig personaltidning — inte bara vill vara en tidning skriven *för* och *om* utan också *av* hela personalen.

Sedan kan man

förstås inte komma ifrån att lokalkorrespondenterna är tillsatta för att på ett alldeles särskilt sätt bevaka, att material verkligen inkommer. Detta bör ske inte bara på så sätt, att lokalkorrespondenterna själva uppträder som skrivare, utan också att de spårar upp sådana förmågor bland sina arbetskamrater, och att de stimulerar dem att komma med sina bidrag. Ifall ett uppslag finns till en artikel eller notis, som varken lokalkorrespondenten eller någon arbetskamrat anser sig ha tid eller förmåga att själva ta itu med, så väntar sig Redaktionen att få det sig tillsänt för eventuell bearbetning på annat sätt.

På träffen

med lokalkorrespondenterna i fjol var det åtskilliga av dem själva, som tyckte, att de inte varit så värst aktiva. Skälen kunde vara flera men torde kunna sammanfattas så, att man på dessa håll fått uppdraget mer eller mindre mot sin vilja. Vi på Red. tycker, att det är tråkigt, att det skall vara så, och har därför satt i gång vissa undersökningar med sikte på att få till stånd en kår av medarbetare ute på fältet, som är i möjligaste mån till 100 % aktiv. För dagen kan vi inte säga, vad resultatet kan bli av dessa undersökningar, men det spörjs väl, vad det lider.

Glasull i villan

Glasull i båten

Glasull i kylen

Glasull i kjolen

— Så så, inte tappa humöret! Glasskärvorna kan komma till användning!

(Ur filmen »Skönska Bergslags»)

Glasull i tåget

"En trasig vinbutelj..."

Glasull i planet

Glasull i örat

Glasull i spisen

GAMMALT OCH NYTT PÅ BILLES HOLMS GLASULL

Ett silverglänsande Scandia-plan skär dovt brummande fram genom luften. En teaterridå går upp, och spelet kan börja för Shakespeares »Som ni behagar». En fryntlig husmor pustar över högsommarvärmen och sätter in söndagens kalvstek i kylskåpet. En himmelsblå järnvägsvagn med riksvapnet för konungen på hans Eriksgata genom svenska nejder. En smidig livbåt plöjer fram genom brusande vågsvall ut mot den nödställda skonaren. En huttrande, sömnig soldat drar på sig pälsen och går ut i vintermörkret till den kyliga nattposteringen. En förnöjd husfader sätter sig tillrätta i länstolen med kvällstidningen, medan den bistra nordanvinden vresigt vräker sig mot stugknuten. Längs autostradan glimmar

reflexmärken vägledande åt nattrafikanten. En mannekäng bestiger podiet och glider fram i en eterisk balcreation. En sammanbiten man står oberörd av störsjöar och svingar sitt spinnspö från yttersta klipputsprånget. Den unisona psalmsången stiger mäktig mot domens gotiska tempelvalv.

Flygplanet, majestätets salongsvagn, tidningsläsarens villa, spinnspöt, balklänningen och de andra tingen i vår uppräkningslista, alla kan de ha ett gemensamt. De skulle till en del kunna häröra från en trasig vinbutelj eller väl snarare några av de 10 miljoner trasiga buteljerna och annat krossglas, som bildar glasberget vid Billesholm. De här exemplifierade fallen bygger nämligen i

större eller mindre utsträckning på sådana glasfiberprodukter, som framställs vid Billesholms Glasulls AB.

En trasig flaska gör gärna ett lite vemodigt intryck, som dock kan verka något förmildrande, när man vet, att flaskan — vare sig den nu i sin makts dagar har innehållit White Horse Whisky, Veuve Cliquot, Watzins Keratin, Borsyrelösning eller Klippans pilsner — efter vederbörlig behandling i Glasullsbolagets maskinpark som glasfiberprodukt ånyo kan få uppträda på arenan som isoleringsmaterial i Artur Thuvessons villa i Höganäs, i kung Gustav VI Adolfs salongsvagn eller i Linköpings domkyrka, som separatorer i batterier, som reflexanordningar vid allfarsvägar eller som armeringsmaterial för livbåtar.

Full vinflaska låg 30 år på sophög

Men innan vi har kommit ända därhän, har det verkligen hunnit hända en hel del. Den uppmärksamme läsaren av denna tidning vet hur det går till att förvandla trasiga buteljer till flortunna glasfibrer, eftersom den saken redan har skildrats ingående i dess spalter för en del år sedan. Men utvecklingen på glasfiberfronten går kvickt, och mycket har hunnit förändras sedan sist.

Från bryggerier, spritfabriker, mejerier och tusen och en skrothandlare kommer krossglaset till Billesholm, där det tornar upp sig till ett berg med gigantiska former, men så innehåller det också just nu 4 000 ton krossglas, motsvarande cirka 10 miljoner trasiga flaskor, vilket är likvärdigt med den mängd, som behövs för att mätta ugnarnas årliga aptit. I glasberget råder fullkomlig demokrati, ty där trängs ärevördiga ståltrådsomgärdade och mångstjärniga konjaksflaskor med hemtama pilsnerbuteljer och guldsmidda champagnekrus med krossade medicinglas. Gamla sophögar kan vara innehållsrika. När man nyligen skulle gräva upp en större sophög invid Stockholm, berättas det, att man bland avskrädet fann en hel del otömda vinflaskor, sannolikt härrörande från första världskrigets gulaschperiod. Men arbetarna i Stockholm lät dem inte förbli otömda så länge till. I Billesholm kunde de tippas direkt i elevatorn för vidare befordran till tvätt och krossning.

Det krossade glaset forslas på ett intensivt vibrerande band förbi en dusch, en magnet, som suger åt sig de flesta järnföremål och fram till plockbandet, där Arvid Nilsson står parkerad och håller noggrann utkik efter kapsyler eller armerat glas, som han med en höks snabbhet kastar sig över, ty som ett iögonfallande påbud förkunnar: »Stenar, patentkorkar och kapsyler kan bli livsfarliga projektiler i slungmaskinerna.» Med aldrig sinande vaksamhet sörjer »Länge Arvid» för sina arbetskamraters säkerhet.

Hötjuga redskap i fabrik

Det krossade och sköljda glaset får på nytt åka berg-och-dal-bana, innan det hamnar i någon av ugnarna, där det smälts och i form av en tunn

stråle får rinna ner på en snabbt roterande keramisk skiva. Som en vågig tråd slungas glaset sedan ut, snabbare än man hinner uppfatta, och inom ett ögonblick har en till synes mjuk och behaglig dunhög samlats på plattformen under ugnen. Vid var och en av de sex ugnarna står en man med ett redskap liknande en hötjuga i beredskap. Oscar Svensson med de patriarkaliska mustaschern är en av dem. Som gammal lantbrukare i Charlottenborg kan han verkligen hantera ett slikt don. Med blicken följer han sekundvisaren på en stor väggurtavla, ty ungefär var 20:e sekund skall han skära av en glasullshög och placera den på en vagn, som tycks bli full så ofta, att Jörgen Stråle verkligen får lägga manken till, där han agerar häst och kör iväg med de ullstinna vagnarna ut till sysalens porösa glasullsberg.

Sida vid sida med de nyssnämnda sex ugnarna står fem sinsemellan förbundna automatiska ugnar. Liksom kollegan Svensson studerar här Adolf Andersson noggrant sekundvisarens gång på urtavlan, men han har onekligen litet mera tid på sig, ty var sjunde minut skall han skära av den tiometers matta, som bandet har matat fram. För den skull må ingen tro, att han har något latmansgöra, ty han skall dessutom med en moders omsorg passa sina fem ugnar. (Snälla sätaren, skriv nu inte ungar! Red.) Om han skulle ställas inför någon speciellt benig uppgift, såsom när skivor måste bytas ut, sedan de har förshittits eller spruckit, får han hjälp av John Nilsson, som därutöver har i uppgift att reglera värmen, fylla på glas till alla elva ugnarna, hålla rent och i övrigt agera hustomte.

Glasullen från de automatiska ugnarna användes för större skålar. Vi kommer därmed in på hur de hittills berörda glasfiberprodukterna bearbetas vidare. Vid skålmaskinen breddes glasullen ut i ett jämnt och lagom tjockt skikt. Ett bindemedel tillsättes ullen, som sedan lindas upp

Många festligt dukat middagsbord har nog förgyllts upp av de här flaskorna Pommery, Vermouth Cinzano, Ginger Ale, Aalborgs Taffelakvavit och allt vad det är. Nu trängs de förgångna storhefterna med 10 miljoner andra trasiga buteljer på glasberget i Billesholm.

till önskad tjocklek på kärnrör med olika diameter. Rappa tag visar inte minst rödblond *Bruno Svensson*, vars armar går som lärkvingar, där han manövrerar ut rören med deras oljedränkta höljen för att placera dem på en vagn för vidare befordran till en 60 meter lång torkugn. Hård takt håller Bruno Svensson, men han får ändå tid att då och då svalka sig med en slurk öl ur en flaska, som ännu befinner sig i »intakt» skick.

Efter sin färd genom ugnen hamnar skålarna hos *Wilhelm Karlsson*, som drar av dem från kärnrören och placerar dem i en maskin, där de kapas av i ändarna, skärs upp längs hela sidan och förses med nummer utmärkande dimension och typbeteckning. Innan skålarna förpackas, utsätter storfiskaren *Karl Bengtsson* dem för noggrann kontrollgranskning. De skall framför allt vara fasta och jämna. Skålarna är en av de större produkterna och användes, som förstås, för isolering av rörledningar.

Skräddarsytt för el-spisar och kylskåp

Som Ni minns, transporterade för en stund sedan Jörgen Stråle in en vagn glasull till symaskinssalen. Hur har det gått med dess vidare öden manne? Åjo, glasullens lott var onekligen rätt avundsvärd, ty den har snabbt tagits om hand av behagliga kvinnohänder, som i detta fall tillhör de glasullsrutinerade fruarna *Majken Nilsson* och *Sylvia Svensson*. När damerna placerar ullen på sybordet, är de mycket noga med att få skiktet jämnt och med den glansiga sidan uppåt. Med koppartråd sys glasullen ihop, och efter mått skärs bitarna sedan till av *Elisabeth Johansen*, tyska från Syd-Schleswig - därav det dansklingande efternamnet. Vid denna symaskin får man fram glasullsmattor för isolering av kylskåp och värmeskåp; det är därför fråga om mattor, som inte sys på något speciellt underlag.

Men den här symaskinen, som vi just har bekantat oss med, är bara en av många. I den stora, ljusa, vitskimrande sysalen finns symaskiner för

de flesta ändamål. Här finns både konfektionsverkstad och rena rama beställningsskrädderiet. Manga olika kundkategoriers önskemål skall tillgodoses. Om man skulle sätta upp en rangordning för isoleringsfaktorerna, skulle det väl bli: värme, kyla, ljud. Men som sagt kunderna växlar och önskemålen med dem. Här sys »kläder» till enplansvillor och värmeackumulatorer, fryshus och kylvagnar, tempelvalv och teatertridder.

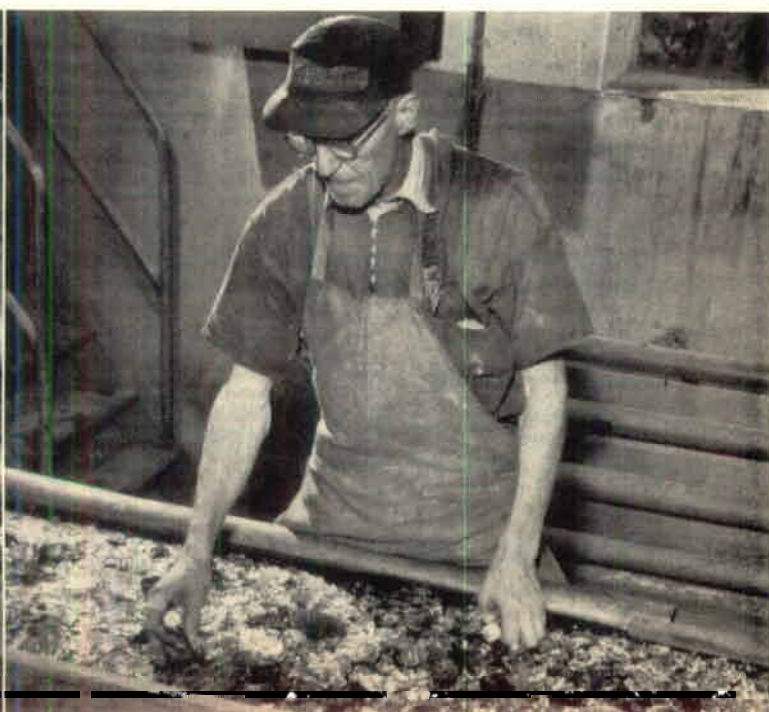
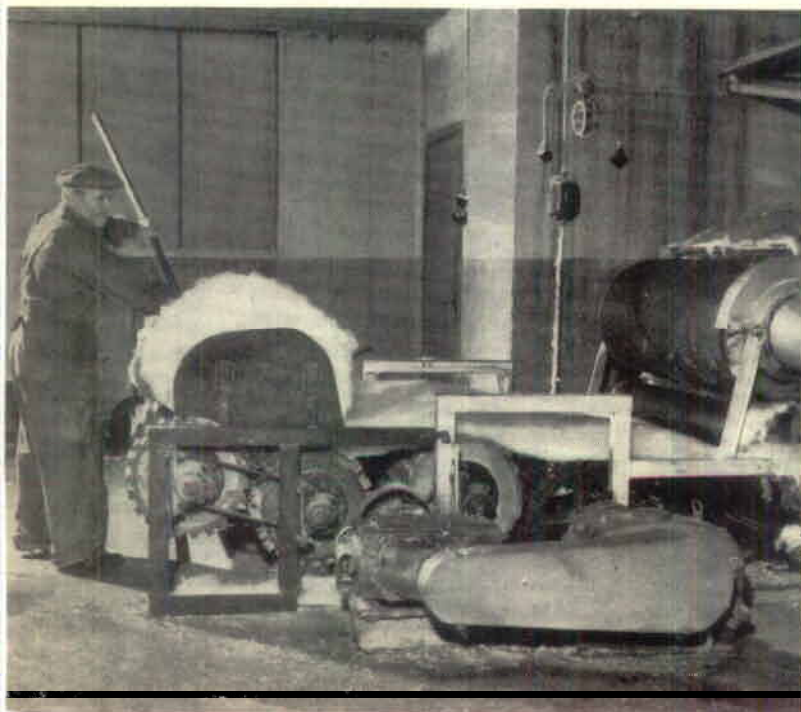
Konfektionen dominerar i alla fall, och det är då i form av byggnadsmattor, där glasullen sys fast vid ett kraftpapperunderlag. Fru *Elfrida Johansson*, som med en tång fäster fast mattornas koppartrådar, får bli representant för de förvärvsarbetande billesholmsfruarna. När maken *Albert Johansson* för en tid sedan med pension drog sig tillbaka från gruvarbetet, som han hade varit trogen hela sitt liv, bytte makarna Johansson på allvar roller. Han sköter hushållet, och hon går till förvärvsarbetet. Han kokar morgonkaffet, och när hon kommer hem, står middagen framdukad.

Glasdun tunt som spindelväv

Om vi nu skulle lämna glasullen - och för den delen också familjen Johanssons hemliv - åt sitt öde ett tag för att dra oss in i tunnare sammanhang! Fibertjockleken i glasull för gängse isoleringsändamål ligger omkring 0,02 mm. Om Ni begär omaket att försöka mäta ett hårstrås tjocklek, så har Ni en chans att få en uppfattning om att det rör sig om rätt tunna saker. Men glasdun och stapelfibrer är minsann ännu »smärtare» företeelser, då de har en fibertjocklek, som beroende på användningsområdet varierar mellan 1/100 och 1/1000 mm.

När man kommer in i den arbetslokal, där glasdunet tillverkas, gör man från början klokt i att förse sig med ett par tussar av den färdiga produkten och stoppa dem i öronen, ty här råder ett oväsen, som om en flottilj rea-plan skulle starta mitt framför näsan. Åja, helt gripen ur luften är liknelsen inte. Det är nämligen ett reak-

T.v.: Tungan rätt i mun håller i sanning *Adolf Andersson*, när han med sin »hötjuga» lyfter bort en lämpligt avpassad rulle glasull, som har matats fram från den automatiska ugnen. T.h.: Hårt skinn i nyporna får verkligen *Arvid Nilsson* ha, där han står vid det vibrerande bandet och sorterar bort kapsyler och patentkorkar, som annars kan bli livsfarliga projektiler i slungmaskinerna.

Den här behändig maskinen använder tyskfödda Elisabeth Johansen, då hon skär till färdigsydda isoleringsvästar till kylskåp och el-spisar

tionsdrivet aggregat, som får de färdigspunna, flortunna trådarna att flyga in i den trumma, som leder till upptagningsnätet. Men bullret bekommer Ivar Frodlund föga - men så förefaller också hela han att vara väl ljudisolerad med glasdun.

1948 räknar man som födelseår för glasdunet i Sverige, och i dopattesten skulle man kunna notera Billesholms Glasulls AB både som dess fader och dess moder, eftersom det är en produkt, som vi själva har experimenterat fram. Det tillkom ursprungligen, för att SAAB ville ha ett lätt isoleringsmaterial för sina trafikflygplan. Sedan har dess användningsområde blivit allt mera omfattande. Det är med glasdun, som kungens ljusblå salongsvagn är isolerad, och omsider torde väl hela svenska folket få dela majestätets hittillsvarande privilegium att åka tåg i glasdunsisolerade vagnar.

Med 100 000 kr. platina på lager

Att kosta 20 kr. per gram och samtidigt vara det billigaste materialet för ändamålet låter nog rätt motsägande. När det gäller de i keramiskt material inbäddade deglar, vari stapelfibrerna tillverkas, är det dock tillämpligt. Deglarna består av platina, och detta är faktiskt trots nyssnämnda grampris det billigaste material, som inte oxiderar vid 1 400 plusgrader. Och vid denna temperatur måste glaset smältas, för att man skall kunna erhålla erforderlig fibertunnhet. Stapelfibern har fått sitt namn av att de 1/100 mm tunna glasfibrerna så att säga staplas på varann, då de blåses ut från det i sidled svängande aggregatet. Denna glasfiberprodukt användes främst till separatorer för ackumulatorbatterier men också i hög grad för isolering av tankar och behållare.

Det här med de dyrbara platinadeglarna stegrar nyfikenheten, och när man erfar, att det finns en speciell platinamakare vid Glasullsbolaget, måste han givetvis uppsökas. Malte Herrder visar sig vara en noggrant förskansad herre, där han arbetar i ett gallerförsedd rum, men så har han också för cirka 100 000 kr. platina på lager. Deglarna har han själv tillverkat, och ungefär varannan månad måste han ge dem en översyn, eftersom hålen i dem förslits. Malte Herrder måste verkligen vara lätt på handen. För varje gram platina, som går till spillo, flyger två tiotus sin kos. Men han kan också berömma sig av att genomgående ha uppnått goda resultat. En platinadegel väger 1,6 kg, men hittills har platinaspillet per degel aldrig överstigit två gram. Och som regel ligger förlusterna mycket lägre. Men han svetsar också med vätgas och syrgas och tillvaratar varje uns av den dyrbara metallen. Hur mycket hela uppsättningen på tre deglar kostar, får Ni faktiskt räkna ut själv! Litet extra huvudbry må beredas även läsaren.

Glaspärlor längs rikets huvudvägar

Under sommaren har en uppmärksam arbetsgrupp siktats på huvudlederna mellan Stockholm, Helsingborg och Göteborg. Och vid det här

Allt fungerar perfekt, konstaterar förman Arne Persson, då han kastar ett granskande öga genom glaset in mot en av de rödglödade platinadeglarna för stapelfibertillverkningen

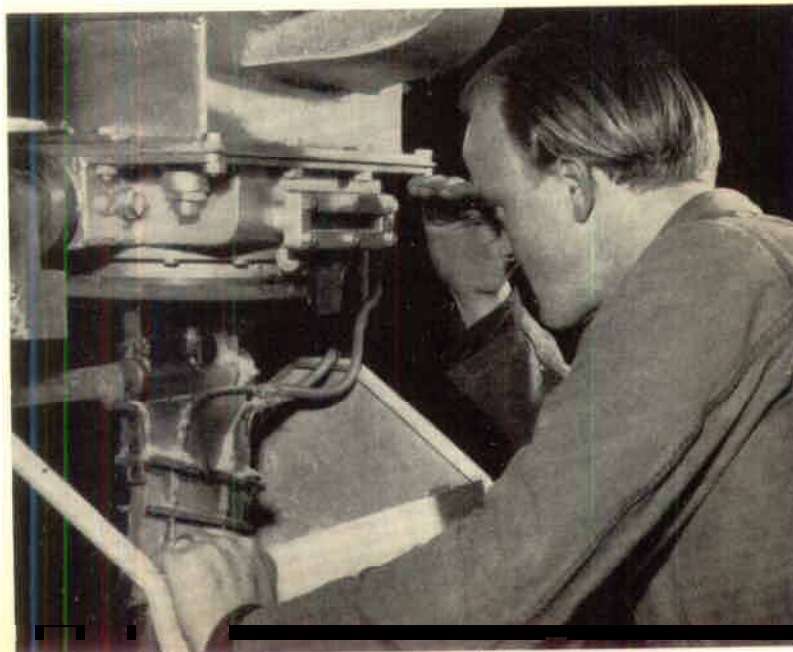

laget kan man se resultatet av dess verksamhet. I mitten av vägbanorna har gula linjer målats, och ställen, där omkörning är olämplig, har försetts med längsgående linjer. För att markeringen skall kunna skönjas även nattetid, finns glaspärlor i färgen.

Vid Glasullsbolaget tillverkas dylika pärlor, som har en diameter på bara 1 till 4 tiondels mm i en lokal, som ligger ett litet stycke från den övriga fabriken. Tillverkningsproceduren bygger på en schweizisk metod och tillgår i korta ordalag så, att det krossade och tvättade glaset först sikts, innan det matas in i ugnen, där det smältes över en brännare med stark låga och formas till pärlor med olika dimensioner.

— Mitt arbete skiljer sig på en punkt från mina kamraters, förklarar Uno Ingemansson med ett leende. Deras produkter döljer sig i väggar och tak, men det jag gör, det syns — inte minst när det är mörkt.

Om man inte tidigare har fått klart för sig, hur omfattande Glasullsbolagets produktion är, så begriper man det mer än väl, sedan man har gjort en promenad runt lagerlokalerna. Den promenaden tar sin tid — av två orsaker. Dels är vägsträckan nog så imponerande, dels finns det hur mycket som helst, som fångar ens uppmärksamhet. Det är skålar och mattor och mantlar och pärlor och snören och dun — och allt är av glas. Ansvar för att det råder sådan mönstergill ord-

ning har *Rune Kanth* - som på intervjuarens kanske närgångna fråga förnekar all frändskap med sin namne, filosofen från Königsberg. Ja visst, förlåt vår okunnighet, mannen med »Das Ding an Sich» stavade sitt namn Kant.

I försomras utbröt en eldsvåda i glasfiberavdelningen, men någon utombys brandkår behövde aldrig tillkallas. Glasullsbolagets egen brandkår på tolv man under brandchef Kanths säkra ledning visade sig på styva linan och släckte snabbt branden, som annars hade kunnat få katastrofal omfattning.

Brandmännen får då och då utsätta sig för in-

Säker hand och säkert öga måste Malte Herrder vara utrustad med, när han oändligt försiktigt svetsar bort ojämnheter på »spenarna» till en platinadegel - en rätt dyrbar tingest, som med sina 1,6 kg kostar cirka 32 000 kronor

tensiv värme, men en som dagligen får vänja sig vid höga temperaturer är givetvis eldaren *Olyard Ljungdahl*, som sköter pannanläggningen.

Kungen fann kalkyl försiktig

När Billesholms Glasulls AB startades för i det närmaste 20 år sedan, var det under rätt blygsamma former. Direktör Gummesson hade kommit i kontakt med glasfiberfabrikation under en resa i Tyskland. Avtal träffades med tyskarna om licens för Sverige, och en ugn anskaffades. Den gav 15 kg per timma. Alla mattor och liknande artiklar syddes för hand. Direktör Blomquist och direktör Gummesson gjorde en som de själva tyckte optimistisk kalkyl över vad försäljningen per år skulle kunna uppgå till. De kom fram till 75 000 kronor men tyckte siffran verkade oroande hög.

Nu visade sig det i början tveksamt emotsedda tillskottet till Höganäs-familjen vara ett lyckokast. Försäljningssiffrorna bara steg och steg för att förra året uppgå till 5 miljoner kronor. Så man har all anledning att instämma med kung Gustaf Adolf, som yttrade vid sitt besök 1947, då den ursprungliga prognosen kom på tal:

- Det var onekligen försiktigt kalkylerat!

För att höra vad som ligger bakom denna snabba och lyckosamma utveckling är det bäst att vända sig till chefen direkt, överingenjör *Åke Svende*, verkställande direktör i Glasullsbolaget och till ursprunget gotlänning, för nio år sedan omplanterad i skånsk miljö.

- Det beror helt enkelt på två faktorer - men de är desto viktigare för all lönsam produktion, framhåller han. Användningsområdet för våra artiklar ökar ständigt, och arbetet mekaniseras allt mer och mer genom oavlatligt nydaningsarbete. Under de sista tio åren har produktionen mer än fyrdubblats, utan att personalstyrkan behövt ökas. Detta har ju bland annat medfört, att vi kunnat hålla ett konkurrenskraftigt försäljningspris på våra artiklar.

Till och med 1948 tillverkades så gott som uteslutande GLASULLIT, som det inregistrerade varumärket lyder, avsedd som isolermaterial för byggnadsindustrin. Men redan på ett tidigt stadium strävade man efter att vidga produktionsprogrammet för att inte för djupt förankra sig i den konjunktürkänsliga byggnadsbranschen. Jämsides med Byggnads-Glasulliten löpte den Tekniska Glasulliten, som användes jämväl vid annan industri för isolering av rör och apparater. På så sätt har man fått spridning i avsättningen. Glasdunet är som produkt relativt färsk, men dess marknad synes vara mycket stabil. Glasdunets användning till separatorer för ackumulatorer är någonting, vars framtid överingenjör Svende ser särskilt ljus på.

Glasfiberidéer på löpande band

Men vi tänker inte slå oss till ro med de vunna lagrarna, fortsätter glasullschefen på sin sjungande gotländska. Vi har många projekt på

Vilken sinnrik maskinanläggning som här håller på att skapas på ritbordet, vill ingenjör Karl-Olof Westerlund inte röja, men med kännedom om vad han tidigare åstadkommit kan man nog förmoda, att tankemödan kommer att sätta värdefulla spår efter sig i framtiden

lut. Närmast har vi för avsikt att få fram en bunden glasullsplatta, som inte behöver sys och förses med papper. För att nu inte tala om glas-textilen, som kan öppna oanade perspektiv. Just i dagarna har vi för övrigt med USA:s största glasfiberproducent tecknat ett avtal, som vi räknar med skall bli mycket fruktbart. Det är inget konkurrensbegränsande avtal, utan det avser att skapa vidgade möjligheter för utbyte av erfarenheter.

Snart nog kommer överingenjör Svende att personligen kontakta glasfiberkollegerna i Amerika, och när han i sinom tid återvänder därifrån, har han måhända något lika revolutionerande i bakfickan som den helsvetsade kostym, som »spelade huvudrollen» i den humoristiska engelska filmen »Mannen med den vita kostymen».

Innan vi lämnar överingenjör Åke Svende för denna gången, kan det vara på sin plats att till honom överlämna en liten blomma. Dess ursprung härleder sig från en av hans medarbetare, som spontant sade:

— Det är ingen överdrift att påstå, att överingenjör Svendes ankomst hit till Glasullsbolaget innebär, att den stora utvecklingen började på allvar. Utan hans insats hade vi inte varit, vad vi nu är.

Men då finns det all anledning att också hedra hans medarbetare, ty som en gång Esaias Tegnér skaldade:

»Härförarn ensam vinner icke slaget,
de djupa leden vinna det åt honom»

Vi har tidigare kommit i kontakt med en del av de personer, som bildar Glasullsbolagets rutinerade arbetarstam. Vi skall nu bekanta oss med deras kolleger på ritsalar och kontor.

Bland ritbord, passare, räknestickor och vinkelhakar påträffar vi de konstruerande ingenjörerna Karl-Olof Westerlund, John-Erik Frisk, Yngve Lundgren och Karl Offergelt. Genom att Glasullsbolaget är den enda industrin i sitt slag i Sverige, förekommer inga standardmaskiner för denna tillverkning. Alla maskiner ritas man själv, ja, i en del fall konstruerar man dem själv också. Ingenjör Westerlund, som inhämtat mängder med glasfiber-vetande vid Europas största fabrik i branschen, Fiber-Glass Ltd utanför Liverpool, svarar för det vittomgärande experimentarbetet. Han följer minutiöst varje nytillverkning, tills den så att säga trampat ur barnskorna. Ingenjör Lundgren lyckades förra året få den nyköpta anläggningen för glaspärlor funktionsduglig, något som den schweiziske uppfinnaren och leverantören inte gick i land med. Ingenjör Frisk kan berömma sig av att ha ritat hela stapel-fiber-maskinen, och ingenjör Offergelt har glastextilen på sitt register. I detta sällskap kan man ofta finna ingenjör Börge Carlström från Centrallaboratoriet i Höganäs, som när han är i de sanna nötknäcktartagen gärna försäkras både mat och sömn för att komma till pudelns kärna.

Till den sanna stamtruppen kan kamrer Allan Blixt räknas sig. Utan att förirra oss för mycket in på militär terminologi kan man ju säga, att han

Smått och gott om glasfiber

Glasdun är den tunnaste fiber som hittills har framställts i industriell väg.

En härstin kan utstå en tredjedel vid sidan av en glasdun, om man granskar dem genom ett mikroskop.

Glasdun har en fantastisk styrka. En kubikmeter väger ungefär 1 000 kg, men en kubikmeter glasdun väger bara 6 kg.

Den tyngsta glasfiberprodukten väger inte mer än 80 kg per kubikmeter.

Glasullsmattor kan vid transporter tryckas ihop till en tredjedel men återtar den ursprungliga volymen, när trycket lättar. Detta har stor betydelse för fraktkostnaderna.

Helsingborgs Fryshus, som är en av landets största kylanläggningar, är till stor del isolerat med glasull.

Glasfiber användes som korrosionskydd för kabelledningar, som går milslångt under ökensanden i Mellersta Östern.

Alla el-kablar, som används i bilar, är isolerade med glasull.

Billkarosserier av glasfiberarmerad plast blir kanske framtidens melodi. Detta material är nämligen på samma gång lättare och starkare än järnplåt.

En 10 mm tjockt »fiberlaminat», bestående av glasfiberväv förenad med plast, låter sig inte genomträngas av en på nära håll avskuten pistolkula.

En livbåt av glasfiberarmerad plast kan överleva på tre dagar.

bl.a. för befälet över stabskompaniet, där Einar Eriksson har hand om expeditionen och där Lenart Nerwall och Gunnar Persson svarar för att avlöningarna är rätt uträknade.

En värdefull insats har under årens lopp gjorts av alla försäljningsmän, som har arbetat för att göra Glasullsbolagets produkter kända och erkända på affärsmarknaden. Att ingenjören och servicemannen Greger Sandberg, som nedlagt ett fruktbärande arbete på att införa glasfiberprodukter på kylmarknaden, får skylta litet extra beror inte bara på detta. Han får också i egenskap av vårt sista intervjuoffer svara för en episod, som avslutningsvis må illustrera glasullens mångsidiga användbarhet.

I Helsingborgs Fryshus låg 2 000 ton smör, som skulle exporteras till Frankrike. Smöret var nerkylt till -15° och fick vid framkomsten inte ha högre temperatur än -8° . Någon speciell kylbåt fanns inte disponibel. Men problemet löstes tack vare GLASULLIT. Smördrittarna placerades på GLASULLIT-isolerade lastpallar, och lastrummet i en vanlig ångare isolerades på ett par dagar med hjälp av decimetertjocka Glasullit-mattor. Smöret lastades och kom fram i prima skick.

Rolf Kistner

Sången om staden • AV EVALD JOHANSSON, BJUV

*Vi höjde glaset, vi drack en skål
en julikväll, och det var semester.
Han sjöng en sång på sitt hemlands mål
okonslat, enkelt och utan gester.*

*Han sjöng en sång om sitt hemlands stad.
Han drömde bort sig en stund den gången.
Vad som låg gömt mellan varje rad,
var kanske allt jag förstod av sången.*

*Jag tror han sjöng om en förkrigskväll,
om ljus och värme, om juliväder.
Men sången var som en parallell
till mörka nätter med bombplansrader.*

*Kanhända sjöng han om blommors doft,
som strök förförisk längs Weichsels stränder,
men som förbyttes i rök och stoft
från nattny aska och svarta bränder.*

*Hans sång flöt varm som en söderns älv,
som Weichsels vatten i hemlandsstaden.
Han stod och sjöng liksom för sig själv
det sista ordet i sista raden.*

*En kort sekund, och så kom han loss.
ja helt omärkligt han slet av tråden.
Sen var han åter en utav oss
och log, när han tog emot applåden.*

MINNESMEDALJ ÖVER RAGNAR BLOMQUIST

»Kraft och framsynthet präglade hans gärning» lyder inskriptionen på en av professor Erik Lindberg ritad minnesmedalj över Ragnar Blomquist, verkställande direktör i Höganäs-Billesholms AB åren 1925—1935 och medlem av dess styrelse under 25 år. Medaljen har i guld överlämnats till direktör Blomquist, i silver till bl.a. bolagets styrelsemedlemmar, personer inom stat, kommun och näringsliv, med vilka han hade särskilt livliga kontakter, samt i brons till omkring 225 anställda från hans tid som chef för Bolaget. Medaljen har främst tillkommit för att tacka och hedra Ragnar Blomquist för hans stora insatser vid Höganäsbolaget.

Samarbets- verksamheten

Hur bedömes förbättringsförslag?

Enligt Samarbetsavtalets tolkning skall arbetsgivaren avgöra, om ett förbättringsförslag skall belönas, samt fastställa den eventuella belöningens storlek. Hur detta förfarande utformats inom Höganäsbolaget skildras i denna artikel, utarbetad av Produktionskollegiet.

Det s.k. Produktionskollegiet eller PK, till vars uppgifter det även hör att bedöma och honorera förslag till förbättringar, består av produktionsdir. E Olsson jämte cheferna för de olika drifts-avdelningarna, nämligen övering. M Smedberg för Gruvavd., övering. B Aggeryd för Eldfasta avd., övering. V Cronström för Byggnadskeramiska avd., 1:e ing. U Lindemalm för Kraft- och värmeavd., övering. Å Frölich för Metallurgiska avd., 1:e ing. M Johansson för Verkstadsavd., bergsing. G Ljungberg för Fastighetsavd. och övering. Å Svende för Glasullsbolaget.

Produktionskollegiet — vanligen kallat PK — är ett forum för överläggningar, diskussioner och information drifts-avdelningarna emellan i alla frågor, som berör produktionen. När frågan om bedömning och honorering av förslag till förbättringar blev aktuell inom Bolaget — långt före Samarbetsavtalets tillkomst — föll det sig naturligt, att även denna produktionsangelägenhet skulle handläggas av PK.

Då det gäller att belöna till förslagsverksamheten inlämnade berömvärda förslag, går man inom svensk industri efter två olika principer. Enligt den ena försöker man beräkna förslagets värde i pengar och fastställer belöningen till vissa procent av detta värde. Enligt den andra får belöningen närmast formen av en gratifikation, vars storlek bedömes efter den möda, som vederbörande måst nedlägga för att få fram förslaget, liksom den grad av uppfinningsrikedom, som förslaget innebär, och man tar alltså inte hänsyn till vad förslaget kan betyda i pengar för företaget. Man menar nämligen, att ev. vinster för företaget skall komma de anställda till del genom de kollektiva förhandlingar om löner, som resp. organisation för med Bolaget. Så är ju fallet med alla övriga förbättringsförslag, som dagligen framställs av ingenjörer, förmän, forskare, konstruktörer och övriga personer med uppgift att arbeta på en förbättrad produktion.

Vid Höganäsbolaget tillämpas »gratifikationsprincipen», och som en arbetsnorm vid värderingarna har PK dragit upp följande riktlinjer: 1. Enkla påpekanden. 2. Enklare nyheter eller ändringsförslag. 3. Mera påtagligt genomarbetade förslag. Enkla uppfinningar. 4. Kvalificerade förslag eller uppfinningar.

Belöningarna utgår efter en stigande skala.

Genom gratifikationsmetoden vinnas många fördelar. Åtskilliga förslag är nämligen kvalitativt lika eller uppvisar samma grad av uppfinningsförmåga. I det ena fallet kan det gälla ett förslag, som kanske betyder några tusen kronors inbesparing, medan det andra förslaget kanske betyder lika många kronors utgift men ändå kan vara lika värdefullt, därför att det t.ex. kan elimi-

BELÖNADE FÖRSLAG TILL FÖRBÄTTRINGAR

Förslagsställare	Anställd vid	Beskrivning av förslaget	Förslaget inlämnat
Plåtslagare Erik Thelin	Centralverkst., Höganäs	Brännfixtur	aug. 50
Skiftbas Anton Rasmussen	Skrombergaverken	Fördelningsplåt vid bråkor	nov. 51
Kollergångsmatarnare Harry Persson	Skrombergaverken	Spettlucka på massabinge	jan. 52
Gruvarbetare Sigfrid Kvist	Gunnarstorps gruva	Slanglås	febr. 52
Borrarbas Hilding Olsson	Gruvavd., Höganäs	Borrstängsfångare	april 52
Filare Karl-Axel Olsson	Centralverkst., Höganäs	Monteringsdon	maj 52
Handdrejare Sven Bohlin	Stengodsfabriken, Höganäs	Formning av kik	juni 52
Reparatör William Törnkvist	Bjuvs gruva	Smörjning av schaktsgejder	juni 52
Gruvarbetare Oscar Nilsson	Gunnarstorps gruva	Anordn. på förskrämningsmaskin	juni 52
Kippare Olof Pettersson	Mek. Verkst., Västervik	Fixtur för kippning	juni 52
Svarvare Tord Lindberg	Mek. Verkst., Västervik	{ Fixtur för svarvning	juni 52
Svarvare Åke Josefsson	Mek. Verkst., Västervik	{ Avskiljare för automat	juni 52
Reparatör Arne Tideman	Mek. Verkst., Västervik	Fixtur för slipning	juni 52
Reparatör Karl Pärson	Mek. Verkst., Västervik	{ Fixtur för filning av konduktorer	juni 52
Stämpelare Sven Derbert	Slipskivefabr., Västervik	{ Utbytbar hjul för transp.-vagn	juni 52
Stämpelare Tage Rooth		{ Utbytbar hjul för transp.-vagn	juni 52
Förrädsman Lloyd Svensson	Slipskivefabr., Västervik	{ Elevator för materialtransport	juni 52
Svarvare Thelms Svensson	Slipskivefabr., Västervik	Ny typ av stämpeldyna	juni 52
Beskickare Frans Lundgren	Slipskivefabr., Lomma	{ Märkning av lagerfack	juni 52
		{ Anordn. för stämpling av skivor	juni 52
		{ Märkning av registerpärm	juni 52
		{ Anordning vid chuck	juni 52
		{ Utsagningsanordning	juni 52
		{ Anordn. för minskning av svinn	juni 52

nera en olycksfallsrisk och därmed eventuellt förbundna kostnader och lidanden, om ett olycksfall i en framtid annars skulle ha kunnat inträffa.

Det var alltså ett mera teoretiskt resonemang. Hur har det nu utfallit i praktiken? PK har hittills under ca 8 år behandlat 300—400 förslag. Värde för Bolaget av de inkomna förslagen visade sig vid en inventering i fjol uppgå till ca 20 000 kronor, och de vid samma tidpunkt utbetalda belöningarna översteg detta belopp. Det är faktiskt så, att man på företagsnämndernas sammanträden med ljus och lycka letar efter förslag till förbättringar att föreslå till belöning, och att PK i många fall betalat ut pengar till förslag, som absolut inte borde ha blivit belönade. PK har emellertid handlat så i den förhoppningen, att en visad uppskattning av ett förslag skulle stimulera arbetarna till att så småningom komma med ännu bättre förslag.

Det måste här framhållas, att förslagsverksamheten inom svensk industri hittills inte haft den betydelse för produktionen, som många synes ha väntat sig, trots den väldiga apparat, som på vissa håll satts i gång med förslagslådor med dubbla hänglås, bedömningsnämnder osv.

Förslagslådor för anonyma namnsedlar har som bekant inte fått fotfäste inom Bolaget. Gudskelov, bör man kanske tillägga. Varför det? Jo, de är ju ett direkt underkännande av hela samarbetstanken. Vi anser inom PK, att var och en fritt skall kunna framföra sina förslag och få dem diskuterade och bedömda. En del anför häremot, att somliga tvekar att föra sina förslag till torgs, då detta skulle kunna upptagas som en indirekt kritik mot deras närmaste överordnade och kanske leda till obehagliga konsekvenser för vederbörande. Vi betvivlar, att det inom Höganäsbolaget, med dess

rikt utgrenade och stadgade samarbetsverksamhet, finns fog för en dylik misstanke. Men om så på något enstaka håll skulle vara fallet, tror vi å andra sidan, att förfarandet med »anonyma lådor» verkligen skulle skapa en otrevnad, som nu inte finns. Metoden inbjuder ju direkt till att klippa av den naturliga kontakten mellan arbetaren och hans arbetsledare. Nej, förslagen bör med fullt förtroende diskuteras med driftsingenjören eller förmannen.

Förslag till förbättringar skall behandlas i resp. samarbetskommittéer och i mån av godkännande hänskjutas till PK för ev. belöning. Nu är det emellertid så, att »Brännpunkten» fyra gånger om året begär material till förslagsspalten för nästa nummer. Man tar då på nästa PK-sammanträde upp en del förslag, som ännu inte hunnit behandlas i samarbetskommittén, men som även utan dennas rekommendation utan tvekan bör belönas. Dylika förslag skall dock, oavsett publiciteten i »Brännpunkten», ovillkorligen behandlas och protokollföras på nästpåföljande samarbetskommittémöte, så att förslagen kan följas upp i olika hänseenden.

Man kan nog tryggt påstå, att PK, som överblickar Bolagets alla verksamhetsgrenar och som har 8 års samlad erfarenhet av bedömningarna, är ganska väl ägnat att väga de olika förslagen mot varandra, därigenom garanterande så rättvis bedömning som rimligen kan begäras.

Som en kompensation för penningvärdesförsämringen har gratifikationens storlek oavbrutet höjts. Därigenom kan det inträffa, att ett bra förslag 1949 belönades med ca 125 kronor, medan idag ett högst medelmåttigt får samma belopp. Detta måste man givetvis beakta, när man jämför belöningar från olika tidpunkter.

PERSONALNYTT

• **ERIK BRATT**, nyanställd blankettspecialist vid Administrationsavdelningen, Höganäs, tidigare vid Thulebolagen, Stockholm.

• **HENRY ELLNESTAM**, ny service- och försäljningsingenjör vid AB Slipmaterial-Naxos, Västerвик; har erfarenhet från bl.a. AB Injector & Co.

• **ERIC FORSBERG**, förut förman vid Fabrik III, är nu arbetsstudieman vid Arbetsbyrån, Höganäs.

• **OTTO KARLSSON**, tidigare förman i Järnpulververket, tjänstgör t.v. som fogde för de verkamma privata gruvorna med placering vid Schakt Malmros.

• **LARS KJELLSTRÖM** har nyanställts som service- och försäljningsingenjör vid AB Slipmaterial-Naxos, Västerвик.

• **MARGIT KARLSSON** har efterträtt syster Inga-Greta som sjuksköterska vid Nyvångsverken.

• **KARL LINDBERG**, tidigare förman vid Glasullsbolaget, har överförs till gruvdriften med placering vid Bjuvs gruva som efterträdare till gruvfogde Hjalmar Lindkvist.

• **ALLAN PETTERSSON**, tidigare verksam vid Elek-

trokemiska AB, Bohus, och AB Wilh. Becker i Stockholm, har anställts som driftsingenjör vid Smältverket i Trollhättan.

• **JAN SVENSSON** har befordrats till svarvarförman vid Centralverkstaden, Höganäs.

• **ERIC THELIN** har utnämnts till plåtslagarförman vid Centralverkstaden, Höganäs.

• **ARTUR THUVESSON**, tidigare reparatör vid Järnpulververket, Höganäs, har utsetts till skiftsförman med placering t.v. vid Glasullsbolaget.

• **SVEN WALLMON** har nyanställts som ingenjör på syrafasta offertavdelningen vid AB Höganäs-arbeten, Stockholm.

• **LARS WESTLIN**, tidigare vid Kooperativa Förbundet, Stockholm, har efterträtt ing. Sigurd Lundberg som elektroingenjör vid Kraft- och Värmeavdelningen, Höganäs.

• **YNGVE ZACCO**, f.n. disponent vid Finspångs Metallverk, har utsetts till vice verkställande direktör i Höganäsbolaget, vilken befattning han tillträder den 1 februari 1953.

OVISSA MEN INTE OROANDE

KONCERNCHEFEN OM FRAMTIDSUTSIKTERNA

Skärpt konkurrens från de Marshall-hjälpta länderna påverkar Höganäs koncernens av-sättningsmöjligheter, framhöll dir. P. Eg. Gummesson på årets informationsmöte med samarbetskommittéer-företagsnämnder. Kon-cernchefen gav en översikt över det inter-nationella läget samt situationen i vårt land och inom vårt företag. Framtiden betecknade tal. som ganska oviss men inte alltför oroande, blott man bedömer läget realistiskt.

Marshall-hjälpen har pumpat in 15 miljarder dollars i Västeuropa för att där bygga upp det raserade näringslivet, yttrade dir. Gummesson. Dessa pengar har i största utsträckning bundits i fasta anläggningar, industrier och maskiner. Efter att förut indirekt ha konsumerat varor skall dessa medel nu producera varor — i länder med som regel låga arbetslöner.

Tal. gjorde flera jämförelser mellan den politiska och den ekonomiska utvecklingen ute i världen, vilka präglas av samma oro och samma osäkerhet. Den trängtan efter råvaror, som Koreakrigets utbrott drog med sig och som gjorde, att priser på råvaror och halvfabrikat sprang upp oerhört, har delvis upphört. Under 1951 kunde Sverige få ut höga priser på exportartiklar — främst skogsprodukter. Men allteftersom upplagringen av råvaror minskat och den kontinentala produktionsapparatens vuxit sig stark, har utlandet visat sig allt mer obenäget att betala de höga svenska exportpriserna. Från all världens hörn rapporteras, att billigare varor är mer åtråvärda än dyra svenska kvalitetsprodukter.

Sveriges kostnadsnivå är hög

Svenskarna har svårt att f.n. hävda sig på den internationella marknaden, framför allt på grund av den höga kostnadsnivån, vilken i många fall lett till absurda konsekvenser. Så har t.ex. svenska Statens eget järnverk i Norrbotten köpt nästan alla sina järnkonstruktioner från Tyskland. När Liljeholmsbron i Stockholm skulle byggas om, lämnade tre tyska företag in anbud, som låg under det lägsta svenska. Tyskarnas överlägsna konkurrenskraft har flera orsaker. Som exempel kan nämnas den tack vare Marshall-medel nya och moderna produktionsapparaten, de låga arbetslönerna, som uppgår till ungefär hälften av de svenska samt skattelindring för inkomster från export. Det svenska näringslivet får däremot försöka hävda sig under ständigt stegrade personalutgifter, råvarupriser och investeringskostnader samt i vissa fall särskilda exportavgifter.

— Med den utveckling, som nu råder ute i världen och här hemma, förefaller det åtminstone för mig, sade tal., som om det skulle vara omöjligt för oss att bibehålla vår utåtriktade konkurrenskraft, om ytterligare bördor skall påläggas det

svenska näringslivet. Redan nu är våra kostnader för höga, och kan de inte nedbringas, måste den sannolika utvecklingen bli, att den svenska kronan ännu en gång kommer att nedskrivas till sitt värde gentemot utlandsvalutorna. Tal. avslutade sin internationella översikt med att framhålla, att levnadsstandarden i Sverige står och faller med våra möjligheter att bedriva handel utanför Sveriges gränser.

18 miljoner kr. kostnadsstegring på 1½ år

Dir. Gummesson anknöt sedan mera direkt till koncernens problem och uppehöll sig bl.a. vid de sedan 1950 våldsamt stegrade utgiftsposterna, bestående bl.a. av 7,5 miljoner kr. ökade personalkostnader samt ca 11 miljoner kr. ökade kostnader för råvaror och förbrukningsmaterial. Dessa merkostnader har endast delvis kunnat tas igen i form av höjda försäljningspriser — på den punkten utgör den internationella konkurrensen en verksam broms. Som en följd av de stegrade försäljningspriserna och den ökade utländska konkurrensen har orderingången nedgått och är i år betydligt lägre än under fjolåret.

— Med tanke på att koncernens produktionsapparat är så rationaliserad, som den gärna kan bli, har vi just inga utsikter att på denna klassiska väg vinna några större besparingar. Det enda, som synes återstå, är att skära bort alla sådana tillverkningar, som inte är lönsamma, sade dir. Gummesson till slut och beklagade, att hans redogörelse åter hade måst tecknas i mörka färger, men något annat val hade han inte, om hans information skulle vara verklighetstroget.

I den följande frågestunden yttrade sig främst de rutinerade debattörerna Evert Berg i Nyvång samt Henry Hansson och John Sjöberg i Höganäs. På herr Hanssons inlägg, att tyska staten nog inte skulle premiera exportföretag hur länge som helst, att arbetslönerna i Tyskland sannolikt skulle komma att stiga och att landet på så sätt bleve en mindre farlig konkurrent, genmålde dir. G., att detta ju var en förhoppning värd att hysa, men att man skulle hamna i de mest horribla situationer, om man droge växlar på förhoppningar.

Omställning av arbetskraft kan bli nödvändig

Som svar på en annan punkt i Henry Hanssons yttrande framhöll koncernchefen, att han verkligen hoppades, att ingen uppfattat hans redogörelse, som om det föreläge omedelbar risk för stagnation inom större delar av produktionsapparaten. Däremot vore det troligt, att produktionen till mindre delar måste stilläggas under längre eller kortare tid, om vi inte kunde sälja våra produkter till priser, som åtminstone täckte framställningskostnaderna. Arbetarna vid de då berörda tillverkningsavdelningarna skulle emellertid sannolikt inte behöva beredas andra störningar än att de anvisades arbete vid annan avdelning.

Säkerhets- tjänsten

i 6—7 timmar, blir givetvis utsatt för en fysisk ansträngning, som i det långa loppet gör honom mera disponerad för olycksfall än han skulle vara, om fritiden hade utnyttjats till vila och rekreation. Därför, slutade kanslichefen sitt anförande, skyll inte bara på ett tröttande och hetsigt arbete! Tänk också på att fritiden utnyttjas på ett riktigt sätt, nämligen till vila och rekreation!

NEL

»Skyddsängel är anbefalld»

»Det finns ingen kungsväg i kampen mot olycksfallen i arbetet, det finns ingen patentmetod att möta riskerna med.» Huru ofta har vi inte skådat dessa trista sanningar i in- och utländsk arbetarskyddslitteratur och resignerat böjt oss inför ett ovedersägligt faktum!

Men nu kan hoppets eld tändas i våra ögon, ryggen räts ut och andhämtningen på nytt bli fri och stark — i Gunnarstorp har man funnit universalmedlet mot olycksfallsriskerna. I en skaderapport, som nyligen därifrån ankom till Skyddskontoret, hade man nämligen som redogörelse för vilka skyddsåtgärder detta olycksfall hade föranlett, något överraskande och hoppfullt antecknat: »Skyddsängel är anbefalld.» Om detta medel också i fortsättningen kommer att hålla vad man har rätt att hoppas av det, kommer onekligen skyddsarbetet att kunna rationaliseras i hög grad.

Nu bör måhända nämnas, att »skyddsängel» är en vedertagen benämning på en skyddsanordning för att hindra olycksfall med okontrollerbart rullande vagnar. Till yttermera visso visas här nedan en bild av anordningen.

Jbk

För att hindra olycksfall med okontrollerbart rullande vagnar finns i Gunnarstorps gruva en »skyddsängel», som Anders Johansson villigt demonstrerar

Allmän belåtenhet över det goda resultatet av skyddsarbetet vid Schakt Gustaf Adolf visar de här herrarna, som mer eller mindre kan ta åt sig äran därav. Fr.v. skyddsombuden John Sjöberg, Per Persson och Henning Olsson, gruvingenjör Curt Peterson, gruvfogdarna Karl Dahlberg och Helge Leonardsson, kanslichef Erik Thörnberg samt skyddsinspektör Allan Jungbeck.

»Skyll inte bara på tröttande och hetsigt arbete!» sa' kanslichef Thörnberg på arbetarskyddsmöte

Den 30 maj var i Höganäs anordnat ett upplysnings- och propagandamöte i säkerhetsfrågor. Till detta hade inbjudits nyanställda ingenjörer i Höganäs och vid verken i NV Skåne samt driftsingenjörer, förmän och skyddsombud jämte dessas suppleanter i Höganäs.

Det bjöds både andlig och lekamlig spis. Skyddsinspektören kapten A Jungbeck inledde serveringen med »Synpunkter på arbetarskyddsverksamheten». I slutet av sitt anförande trollade han fram speldjävulen i ny mundering. I stället för lotter skall man nu fresta Fortuna med tipslapparnas hjälp.

Bruksläkaren dr Stig Jonés höll sedan ett anförande om de partiellt arbetsföra. Han redogjorde för de åtgärder, som har vidtagits för att så snabbt som möjligt återinpassa de skadade i produktionen, och fäste auditoriets uppmärksamhet på det faktum, att det ur medicinsk synpunkt oftast är en fördel, om den skadade fortast möjligt återvänder till jobbet.

Filmen »Det hände i arbetet» visade på ett dramatiskt sätt arbetarskyddets nödvändighet och underströk betydelsen av att arbetsbefälet tar sig an de nyanställda och påpekar för dem de risker, som finns i arbetet.

Sist på programmet stod »Aktuellt om arbetarskyddet». Kanslichefen i Arbetarskyddsnämnden, Erik Thörnberg, var »kock». I ett som vanligt briljant anförande serverade han mycket och brännbart stoff till en stimulerande diskussion. Han nämnde bl.a., att då det gäller att med olika åtgärder förebygga olycksfall, får vi inte bara tänka på hur individen beter sig i arbetet. Det är minst lika viktigt att ta hänsyn till hur fritiden användes. Den som efter 8 timmars arbete i fabriken fortsätter med lex. grundgrävning till sitt egna hem

Uthållighet

Undertecknad får härmed vördsamt hos Eder göra En förfrågan om det å Eder firma kan beredas någon anställning o Eder verkstad. Jag hade tänkt mig som förare o Eder motorcyklar i något sorts uthållighetsprov som skulle bestå i att jag skulle jenomkorssa SVERIGE längs i Norr och långtisöder. Emotser taksamt svar Om Eder Firma Asepterar mitt förslag. Tecknar högaktningsfullt N.N.

(»Insyn», Husqvarna Vapenfabriks AB)

Änningar

Det var en gång för inte alls så länge sedan en äldre dam, som kom in på ett av Stockholms postkontor och frågade damen i kassan:

— Finns det något brev till mig?

— Hur är namn och adress?

— Selma Johansson, Götgatan 44.

— Men då får Ni ju posten med brevbärare. Väntar Ni något särskilt brådskande brev?

— Nej, jag väntar inget precis. Men det känns, som om det skulle komma ett. Det kliar så i handen.

(»P.S.», Generalpoststyrelsen)

Vad allt kan inte fastna i ett bussdäck?

På gummiverkstaden i Hornsberg har man på en tavla pryddligt satt upp en del föremål, som fastnat i bussdäck och åstadkommit punkteringar.

Det är en provkarta på alla möjliga och omöjliga spetsiga och trubbiga tingestlar. Det underligaste föremålet är dock det, som står nedanför. Det är en liten kärra av det slag, som gubbarna har, när de lastar och lossar gods av olika slag. Man tycker det skulle kunna vara svårt för en sådan sak att åstadkomma punktering, men hur det bar sig en gång, blev den fast i ett hjul, och så fick den följa med hem till garaget för att öka ut samlingen.

(»Spårväg och buss», Sthlms Stads Spårvägar)

Hur stor är skatten?

Det preliminära belopp, som enligt Statistisk Årsbok 1950 pålägges rikets skattebetalare, utgör i runt tal 3 690 310 000 kr.

Det är den direkta skatten, som efter en rad utredningar o.d. slutligen fixerats och beslutats av riksdag, landsting och kommunalmyndigheter.

Om vi växlar beloppet i tiokronorsedlar och lägger dessa i rad med kortsidan mot varandra, så skulle detta »band» mycket väl räcka en och en halv gång runt jordklotet på Stockholms breddgrad.

(»Så väver vi samman», Almedahl-Dalsjöfors AB)

Mörker

För en del år sedan fanns en verkmästare inom Bolaget, som var lika sträng och barsk som han var rättvis. Verkmästaren, som hade mycket att göra, brukade flera kvällar å rad sitta på brukskontoret och gå igenom sina papper.

En vinterkväll slutade arbetarna som vanligt klockan 4 för att bege sig hem till den lugna och varma spiselvrån. En, som haft ett hårt arbete den dagen, beslutade sig för att lägga sig på soffan, sedan han druckit kaffe. Sagt och gjort, mannen ifråga hamnade genast i drömmarnas rike.

Plötsligt vaknade han, tittade på klockan, som visade en kvart över 6, och sprang upp. Arbetet skulle ju som vanligt börja klockan 6, så det gällde att raska på. Halvspringande till arbetsplatsen i mörker, regn och rusk hade han inte tid att tänka.

Efter en ansträngande löpning, med genvägar, nådde karlen till sist arbetsplatsen. Han var en rättskaffens man och skulle ta sitt straff, därför gick han in till verkmästaren och beklagade sig för sin försening. Han hade glömt att ställa klockan att ringa, sade han men talade naturligtvis samtidigt om att det inte skulle hända mer, att han kom för sent till arbetet.

Verkmästaren meddelade då karlstackaren, att klockan var halv 7 på kvällen och att han kunde gå hem igen och sova ut.

T E

Svarvare Albert Helander, Västervik, f. 1877

1 Född i Tuna i Kalmar län fick H. sitt första förvärvsarbete i jordbruket hos statsrådet Hammarssköld på Tuna Herrgård. Efter en tids arbete vid Gunnebo bruk återvände han till det friare och friskare lantlivet med bl.a. sysselsättning som kusk på en större gård i Tunatrakten. Staden lockade emellertid, och 1910 flyttade H. till Västervik. Där arbetade han vid olika industrier före anställningen som svarvare av slipskivor vid AB Slipmaterial-Naxos 1915. Detta har varit hans arbetsuppgift under alla åren vid företaget, fränsett den sista tidens lättare uppgifter. H. erhöill 1946 Pro Patrias medalj, och vid sin pensionering hade han 37 tjänsteår.

Förrådsförvaltare Hilbert Nilsson, Bjuv, f. 1884

2 Nilsson är född i Bjuv och började sin livsgärning som gamspojke vid 13 års ålder. Under sin nära 56-åriga anställning vid Bolaget har han hunnit med åtskilligt. Han har varit kolastare, elektriker, diversearbetare, extra förman i 13 år samt en tid sysselsatt på kontoret. Förrådsförvaltare blev han 1926.

— Visst har arbetet varit besvärligt ibland, men jag har ändå trivts med det. Jag tycker också, att cheferna vid Bjuvsverken har varit bra, något som jag sätter stort värde på, säger Nilsson.

N. fick 1938 Pro Patrias medalj. Sedan många år är han intresserad biodlare.

Gruvarbetare Karl Vilhelm Svensson, Hyllinge, f. 1885

3 Svensson är född i Kågeröds församling, Malmöhus län. År 1904 började han som tegelarbetare i Skromberga men arbetade endast

under vintermånaderna. På våren 1905 transporterades han till Billesholms tegelfabriker och fortsatte där, till dess driften nedlades. Han överflyttades då till Bjuvs tegelfabriker och arbetade där till år 1908. Samma år flyttade han till Hyllinge och fick anställning vid stensorteringen i ca 3 månader, varefter han överfördes till gruvdriften.

I gruvan fick han, som alla andra på den tiden, passera graderna, först som dragare och sedan som s.k. lejhuggare, varefter han så småningom blev ordinarie kolhuggare. S. fortsatte att arbeta i Hyllinge gruva, till dess denna nedlades år 1928. Han transporterades då till Nyvångs gruva, där han arbetade titt i maj 1952, då han blev pensionerad.

Svensson njuter nu sitt otium med att bl.a. ägna sig åt sin trädgårdstäppa.

Fabriksarbetare Gustav Blomberg, Strandbaden, f. 1881

4 B. är smålänning, född i Södra Sandsjö socken i Kronobergs län. Första slantarna tjänade han i jordbruket, men vid 18 års ålder lockade sjön. Först for han ett par år med segelfartyg i östersjöfart och idkade sedan storfiske tillsammans med danska fiskare fram till 1907.

Så återvände B. till landbacken med olika arbetsuppgifter före första anställningen vid Höganäsbolaget 1915. Åren 1931—1946 var han åter knuten till jordbruket med bl.a. 10 års anställning på Svedberga gård. 1946 återkom B. till Bolaget med sysselsättning i Stengodsfabriken, tills han pensionerades.

Då vädret tillåter, finner B. stort nöje i att i sin båt segla omkring på Sundets blå bölja. Samtidigt njuter han av den avkoppling, som fisket erbjuder, och givetvis tillgodoser han familjens behov av olika slags fisk.

Förman Nils Schönbäck, Bjuv, f. 1899

5 S. är född i Trolleås församling, där hans far arbetade i Stabbarps gruva. Familjen flyttade till Bjuv 1905, och redan 1912, när hans far dött efter olyckshändelse i gruvan, började Nils i fabriken. Han försökte sig även på lantbruks- och gruvarbete till 1915, då han gick till sjöss. 1918 kom han tillbaka till Bjuv och arbetade i gruvan till 1924, då han flyttade tillbaka till fabriken. Där sysslade han mest med lastningsarbete. År 1929 blev han lastningsförman. På grund av sjukdom är han nu förtidspensionerad.

S. var sekreterare i S.A.F:s lokalavdelning i Bjuv under så gott som hela sin förmanstid. Han är mycket intresserad av politik men har inte haft tid att delta aktivt.

Han ger Bolaget ett erkännande för dess hjälpsamhet mot hans mor efter faderns död, medan barnen var små.

Gruvarbetare Bernhard Svensson, Höganäs, f. 1883

6 S. är hallänning, född i Hishults församling. Han arbetade först i sin faders lantbruk och hade sedan anställning inom samma yrke i Strövelstorp i Skåne, innan han år 1900 började vid gruvdriften i Höganäs. Som första sysselsättning körde han hästarna under jord i Schakt Alströmer, blev sedan själv dragare och slutligen kolkuggare. Efter ett elakartat olycksfall 1934 fick han året därpå arbete ovan jord. Tio år senare överflyttades S. till fabriksdriften, och han slutade sin nära 52-åriga tjänst vid Bolaget som arbetare i Järnpulververket.

S. har ägnat fritiden åt hemmet, och den händige mannen har där aldrig saknat sysselsättning.

Fabriksarbetare Fabian Olsson, Höganäs, f. 1882

7 Född i Listerby församling i Blekinge började O. i unga år hjälpa till i faderns lantbruk. Han trivdes emellertid inte som jordbrukare och hamnade så småningom som rallare vid järnvägsbyggen uppe i Norrland. Därifrån bar det iväg till Skåne, och han var med om att bygga bl.a. Mölle järnväg 1908.

Samma år arbetade O. en kortare tid vid Höganäsbolaget och återkom sedan 1910, från vilket år han varit Bolaget trogen. Under sina 42 tjänsteår har han arbetat på många olika platser inom fabriksdriften med början i Askebruket. Han arbetade i Elektrodfabriken alla de år denna var igång, och vid sin pensionering sysselsattes han som packare i Järnpulververket.

Nu njuter O. vid god vigör sitt otium i egen fastighet med trädgårdstappa, vars skötsel fyllt ut fritiden. Med en bok i handen känner han sig väl tillfreds: Jan Fridegård och Ivar Lo-Johansson är älsklingsförfattarna.

Fabriksarbetare Ernst Nilsson, Hyllinge, f. 1884

8 Född i Riseberga socken, Kristianstads län, började N. vid 15 års ålder sitt förvärvsarbete som smedlärling. Han försökte sig sedan på ett flertal yrken för att slutligen hamna vid Höganäsbolaget. År 1905 fick han anställning

vid dåvarande Hyllinge Stenkols- och Lerindustri AB som dragare i gruvan. I sedvanlig ordning blev han kolkuggare och var även en tid vägläggare i gruvan, där han arbetade, tills Hyllingegruvan nedlades år 1928. Efter fem års tjänst i Bjuvs gruva överfördes han till fabriksdriften och hade vid sin pensionering 47 års tjänst vid Bolaget.

Vid sidan om sin förvärvsverksamhet har N. ägnat sig åt religiös ideell verksamhet. Sålunda har han under ett 20-tal år varit söndagsskollärare. Under sin Hyllingetid var N. fackligt intresserad och fungerade ett par perioder som underhandlare. Numera ägnar han sig huvudsakligen åt sin koloni och trädgård.

Svarvare Ferdinand Lindell, Västervik, f. 1879

9 L. är född i Ukna församling i Kalmar län. Sedan han var 11 år gammal, har han klarat sig själv med första anställning vid Reijmyre Glasbruk. Efter en tids sysselsättning inom lantbruket kom L. som eldare till en cellulosafabrik, och han hade sedan samma arbete vid järnbruket i Hellefors. År 1910 flyttade han till Västervik med olika arbetsuppgifter vid S:t Gertruds Sjukhus, AB Tannin och vid mejeriet i Gamleby i nämnd ordning. Han var även med om att lägga en del telefonledningar i trakten av Västervik. Vid AB Slipmaterial-Naxos anställdes han 1915 som svarvare av slipskivor och har hållit på med detta arbete hela tiden utom de sista årens lättare sysselsättning på grund av hög ålder.

L. erhöll 1946 Pro Patrias medalj och hade vid sin pensionering 37 tjänsteår.

Fabriksarbetare Per Rönn, Hyllinge, f. 1881

10 R. är född i Svalöv, Malmöhus län. År 1904 började han som gruvearbetare vid dåvarande Hyllinge Stenkols- och Lerindustri AB och transporterades 1928 till Bjuvs gruva. Då schaktet i Bjuvstorp nedlades, överfördes R. till fabriksdriften, där han arbetade, till dess han pensionerades.

I värnpliktsåldern blev R. uttagen att göra tjänst som indelt soldat. Under ett kvartsekel hade han således årligen återkommande kortare tjänstgöring som »Kronans karl», varunder han erhölet ledighet från sin anställning vid Bolaget.

Rönn har varit livligt intresserad av såväl facklig som politisk verksamhet. Under flera år var han ledamot i Västra Broby församlings skolråd, och han har haft olika uppdrag inom fackliga och politiska organisationer. Sitt otium njuter han nu i hemmets lugna vrå och pysslar med litet av varje, varvid trädgårdstappan kommer i första hand.

INTERVJULOTTERIET:

Stämplare Sven Derbert, Västervik

För första gången föll intervjulotten på Västervik, personlotten kom på *Sven Derbert*.

Det ser ut, som om inte så få människor har rikligt flödande intressekällor att ösa ur. Härigenom får de en harmonisk syn på tillvaron och en anpassning till det dagliga, ofta monotona rutinarbetet, vilket kanske i många fall inte kan skänka mycket annat än den klingande valutan.

I Sven Derbert tillåter jag mig se en av dessa lyckliga. Titta bara på bilden här nedan! En skicklig sportfiskare med en del av dagens fångst.

Låt mig först presentera Sven Derbert lite närmare. Han är endast 27 år gammal, kom till Slipmaterial-Naxos för 12 år sedan, och sköter nu slipskivestämplingen. Detta arbete, stämpling av slipskivor och andra slipkroppar med deras kvalitetsbeteckningar, fordrar vaksamhet och omsorg. Det är av yttersta vikt, att färdigprodukterna erhåller en både riktig och vackert utförd stämpling. I detta sammanhang bör nämnas, att Sven Derbert (tillsammans med arbets- och hobbykamraten

Tage Rooth) vid företagsnämndens senaste sammanträde belönades för sitt förslag till ny stämpeldyna.

Detta var allt jag visste om Sven Derbert, när jag gick att bekanta mig med honom på hans arbetsplats, och jag undrade, hur mycket en intervju med en så pass ung man skulle ge. Men jag blev glatt överraskad, för Sven Derbert är en man med intressanta hobbies.

Sportfiske förnämsta hobbyn

Jag uppsökte honom i hans hem, dagen innan han skulle börja sin semester. Då jag mötte Sven Derbert i trädgården med händerna fulla av friskt gräs, kunde jag inte få en bättre upptakt till min intervju. Nyfiken, som ju en intervjuare får vara, ville jag veta, vad gräset skulle användas till. »Kom med och se», sade han. I en stor låda hade Sven Derbert sin »semester-daggmask» bland mylla och gräs, och nu bredde han omsorgsfullt ut det saftiga gräset som en sista förpackning av dyrbarheten, som det tagit honom sex sena kvällar att samla ihop. Daggmasken var avsedd för ålrevar, men även gädda och annan fisk skulle fångas under hans semester på Flatholmen i Västerviks södra skärgård.

Sven Derbert berättar enkelt och trevligt om både dagar och nätter på sina fiskevatten, om sin kontakt med fiskarbefolkningen i skärgården, där han trivs, vare sig det gäller sommarfiske eller vinterfiske. Så här citerar han en gammal fiskare: »Va, gädder, javisst finns här gädder. Men di va bättre förr. Då va di som ogräs, men nu har staborna tage dom med såna där spön me vev på. När di va här på somra. Men på vintern då fryser di och klager, då kommer di inte hit, hä, hä. Du har en sän där påk du me. På semester, förstår ja.» Och så fortsätter Sven Derbert att berätta, hur han lärde denne gamle fiskare splitcanespöets finesser och fiskefångandets hemligheter, tills den gamle fick napp och jublade: »De va en femme, hä, hä, och så e ho klyven i stjärten». Fiske är god avkoppling, säger Sven Derbert. Och sannerligen är det även avkoppling att höra honom berätta.

Egen tillverkning av fiskegrejor

Sven Derbert använder utomordentliga fiskegrejor av egen tillverkning, men båten lånar han alltid av någon skärgårdsbo. Man upplever så mycket med spinnspeöet i sin hand, fortsätter han. Och jag förstår, att han är i sitt rätta element, när spinnrullarna sjunger genom luften och han med allt sitt fiskekunnande »landar» den ena gäddan

Från grynnor och vassruggar har Sven Derbert återvänt med två präktiga gäddor, »landade» med spinnare av egen tillverkning

DIVERSE KONCERNNYTT

Arbetena med Höganäs hittills största fastighet har nu satts igång. Det nya bostadsrättshuset i kvarteret Grenen kommer att omfatta 42 lägenheter och blir inte mindre än 82 meter långt.

*

Försäljningsavdelningen för Specialprodukter, Höganäs:

Höganäsbolaget deltog i årets S:t Eriksmässan, där nyheterna på glasfiberområdet visades. Glasfibermattor av stapeltyp för mellanlägg i blyackumulatorer och som korrosionsskydd för rör under jord, glasull och glasdun för kylisolering, hörselskydd och glaspärlor presenterades i den uppmärksammanade monter. En båt av glas-

fiberarmerad plast hörde till det avsnitt av vår utställning, som ville ge en blick in i framtidens glasfiberproduktion.

På uppdrag av Glasullsbolaget i Billesholm håller AB Livbåtsvarvet i Göteborg på med att prova stapelfiber för armering av plast. Hittills gjorda undersökningar har visat, att hållfastheten är mycket hög och att böjhållfastheten är högre än hos amerikansk plastarmering med glasfiberväv.

Den armerade plasten kan användas för mindre båtar, för tvättställ, spinnspön, resväskor och en massa andra produkter.

En hel del frysfacklager, särskilt i södra Sverige, har tagits i drift under sommaren. För isoleringen har glasull så gott som uteslutande kommit till användning. Några

INTERVJU: OTTERIET, forts. fr. föreg. s.

efter den andra. Han talar om abborrstinna grynnor, vassruggar och blågrön is. Att han vet nästan allt om sportfiske är inte att ta fel på, och han drömmer om att en enda gång få möjlighet att delta i laxfisket i Mörrumsån. Jag hoppas han får det.

En mängd vackra fotografier från Sven Derberts fiskelycka har jag fått se, och praktgäddor visar de alla. Den största han fångat vägde 9,4 kg, och en annan gädda med torskstjärten från sista måltiden fortfarande hängande ut ur svalget vägde 7,3 kg. Så nog kan Sven Derbert med rätta kalla sina gäddor för baddare.

I samband med fisket kan jag nämna, att Sven Derbert tillsammans med arbetskamraten Tage Rooth som fritidshobby tillverkar spinnare av olika modeller och färgsammansättningar. Genom sitt fiskeintresse fick de denna idé, och startkapitalet var endast fyra kronor. De visste från början ingenting alls om försilvringsbad och dylikt, men de experimenterade, gjorde misstag och läste facklitteratur. Nu har de en liten hobbyverkstad tillsammans, och de har skaffat sig en del maskinell utrustning. Förtjänsten, de gör sig på att sälja dragen, ger dem möjlighet att bland annat skaffa erforderlig attiralj till sitt gemensamma friluftsintrasse.

Naturlyriker Sven Derbert

Han inte bara fiskar, denne trevlige Sven Derbert. Han skriver även medryckande artiklar om sitt sportfiske och sina fiskeupplevelser. Pennan tecknar ofta hans känsla för naturen. Som i följande avsnitt av en artikel:

»Inne i hasselsnåren ligger en av gölarna. Blank som en spegel ligger nattisen. Gran-

skogen blir allt tätare, här har frosten inte trängt in... Jag vandrar iväg utåt havsviken, där jag brukar fiska. Ringar här och var på vattnet vittnar om att abborren och gäddan jagar inne vid vasskanten.»

Eller i en annan artikel:

»Björkarna står i ljuvlig grönska. Där borta mellan snåren ser jag blått vatten... Spinnaren skär vattnet förbi en liten vassrugg, då det plötsligt hugger till. Fisken gör hårda ryck. Jag försöker tvinga upp den i ytan för att se vad det är för en baddare.»

Sven Derbert deltar även i fritidshuggning. När propagandan gick över landet, att den som så kunde borde hjälpa till att i skogen själv hugga sin ved, var han inte sen att anmäla sig. Och nu hugger han inte bara ved för eget behov utan också åt sin fader. Han är även blodgivare sedan några år tillbaka, och han har åtskilliga gånger i all hast fått lämna sitt arbete för att ge blod på Västerviks lasarett. Han är vidare konstintresserad och försummar aldrig tillfället att besöka de konstutställningar, som kommer till Västervik.

»Brännpunkten» anser han vara en utmärkt personaltidning både beträffande innehåll och utstyrelse. Han läser en hel del av dess artiklar men tillägger, att hans far läser tidningen från pärm till pärm.

När detta skrives ner, är Sven Derbert på fiskesemester. Som bete för gäddorna använder han förstas spinnare av egen tillverkning. Spinnrullarna sjunger över blå vatten, och han »landar» gäddor från grynnor och vassruggar, medan solljuset lyser över blekröda sjöbodrar.

EN

Svenska Industriläkareföreningens femte kongress har hållits i Höganäs med Höganäsbolaget som värd. I kongressen deltog 42 industriläkare från Skandinavien jämte representanter för Arbetarskyddsstyrelsen, Arbetsgivarföreningen, LO och Riksförsäkringsanstalten. Bilden visar fr.v. Bolagets bruksläkare, dr Stig Jonés, tillsammans med ordförandena i de nordiska ländernas industriläkareföreningar, dr B Lundh, Danmark, dr G Hultgren, Sverige, professor H Natvig, Norge och dr A Nyssönen, Finland.

närliggande exempel på sadana frysfack är AB Köldfack i Höganäs samt charkuterist Erik Jönssons frysanläggning i Klippan.

★

I Schakt Malmros i Billeholm har under våren installerats en automatik för gruvspelet. Härigenom kan spelet köras som en vanlig hiss med tryckknappsmanövrering. Anläggningen har varit ett experiment, och ASEA:s ingenjörer har vid serier av försök fått bota allehanda barnsjukdomar. Ännu är anläggningen inte idealisk, men stora lärdomar har vunnits, vilka skall ligga till grund för kommande konstruktioner för nya automatiseringar.

★

Vid Schakt Olstorp i Bjuv ökar manskapsstyrkan. Detta beror på att gruvfällan

närmast Schakt III nu är i huvudsak utbrutna, varigenom personalen successivt flyttas över till områdena kring Olstorp. Detta medför i sin tur behov av en mindre utökning av personalrummen för dusch och omklädnad.

★

Vid Schakt III i Bjuv tredubblas kapaciteten hos mellanfickorna för generatorkol och ångpannekol. Här liksom överallt anordnades vid våra gruvor är det lastbilar och dumptorer, som tränger undan den spårbundna transporten. Skall en biltransport bli ekonomisk och rationell, måste man emellertid ordna så, att lastning och lossning går fort. Därför behövs stora lagerfickor för att kunna utjämna variationerna i uppfordringen och inom transportapparat.

★

I Nyvång har - som vid flera tillfällen omnämnts - en genomgripande ombyggnad och modernisering av ovanjordsanläggningen hållit på att genomföras. Arbetena närmar sig nu slutstadiet, och under årets arbetarsemester skedde flera viktiga omläggningar. Bl.a. revs den gamla berglastbryggan, och de tunga dumptorerna framföres nu ända till sorteringsverket på nyanlagda betongbanor. I ett kommande nummer skall hela arbetet närmare beskrivas.

20

T.v.: Ett originellt IOGT-möte ägde i augusti rum i Schakt Gustaf Adolf i Höganäs, 130 m under jorden. Höganäslogen ville på detta sätt hugfästa minnet av de gruvkarlar, som för 70 år sedan tog initiativet till logens bildande. På bilden syns några av de femtio mötesdeltagarna vid förhandlingsbordet (gruvkarlarnas »matsalsbord») med presidiet iförd ordensregalierna. T.h.: Personalrummen för dusch och omklädnad vid Schakt Olstorp i Bjuv håller på att utvidgas.

I Nyvång har en ny kontorsavdelning och en badanläggning för personalen vid Asko-fabriken tagits i bruk under sommaren

I Gunnarstorp har första etappen av upprustningen av ovanjordsanläggningen genomförts. Två magasinsfickor har skapats, varigenom bergavfallet och leran, som levereras till kunder, kan uppföras. Härigenom vinnes motsvarande avlastning i schakten i Nyvång och Bjuv av det material, som tidigare befordrats dit under jord. Vidare nedbringas omloppstiden för motsvarande gruvvagnar radikalt.

I en andra etapp kommer returen av tomvagnar från fickorna till hissen att anordnas som rundkörning via en krypkedja.

★

I Axeltorp blottas en ny lertäkt strax söder om det nu bearbetade dagbrottet. Ovanpå fyndigheten ligger 4—6 m avbänning, som undanschaktas med två jättraktorer med tillhörande schaktvagnar. Det rör sig om en bortflyttning av ca 40—50 000 m³ jord. Bilvägen fram till dagbrottet förlänges till den nya täkten, där en lastningsficka är under uppförande.

I samband härmed pågår en intensiv geologisk undersökning med bl.a. djupborrningar.

★

I slutet av 1950 beslöt Höganäsbolagets styrelse att uppföra ett järnsvampsverk i Köping för en årskapacitet av 30 000 ton. Byggnadstillstånd begärdes omedelbart. Det dröjde emellertid ända till februari 1952, innan tillståndet beviljades. Under den långa väntetiden hade förutsättningarna för styrelsens beslut i väsentliga hänseenden blivit ändrade. Bl.a. hade anläggningskostnaderna stigit med 40—60 %, varigenom de tidigare uppgjorda kalkylerna blivit ohållbara. Vid den omprövning av beslutet, som därför visade sig nödvändig, fann styrelsen, att det skulle vara oklokt att fullfölja projektet i den form, som ursprungligen var tänkt.

Höganäsbolaget har emellertid träffat avtal med Trafik AB Grängesberg-Oxelösund om att lämna teknisk medverkan vid uppförandet av ett järnsvampsverk enligt Höganäsmetoden i Oxelösund för detta bolags räkning. Härigenom har det blivit möjligt för Höganäsbolaget att i annan form bidra till att landets järnsvampsproduktion ökas.

I Axeltorp blottas en ny lertäkt med hjälp av två jättraktorer med tillhörande schaktvagnar

Två magasinsfickor för bergavfall och lera har tillkommit i Gunnarstorp

21

7 vackra flickor i en

...syns på bilden härintill. Men det är också glada flickor. Vid avslutningen på den årligen återkommande interna kontorsutbildningen vid Huvudkontoret i Höganäs erhöll de nämligen kontantpremier enligt följande: räkning: Gerd Nilsson, svenska: Ann-Marie Bengtsson, företagskunskap: Gunnel Svensson och Lilian Molin, stenografi: Britt Nilsson och May-Britt Paulsson, maskinskrivning: Clary Nilsson och May-Britt Paulsson.

Under läsåret 1951–52 har 24 kontorsflickor, varav 14 nya elever, deltagit i undervisningen med sammanlagt 135 lektionstimmar. Det rådde examensstämming vid avslutningen i Centrallaboratoriets konferensrum i samband med kaffesamkväm. Kursledaren Ragnar Engberg, föreståndare för Informationsavdelningens personalsektion, sammanfattade intrycken från kursen, vilka enbart var goda. Intyg över genomgången utbildning jämte ovannämnda premier utdelades av VD:s sekreterare fröken Signe Åberg.

De duktiga kontorseleverna, som erhöll premier efter avslutad kontorsutbildning vid Huvudkontoret i Höganäs. Sittande fr.v. May-Britt Paulsson, Gunnel Svensson och Lilian Molin. Stående fr.v. Gerd Nilsson, Clary Nilsson, Ann-Marie Bengtsson och Britt Nilsson.

NÄR HÖGANÄS GJORDE ÖLBUTELJER

»Han kom som ett yrväder en aprilafon och hade ett höganäskrus i en svängrem om halsen.» Så skildrade Strindberg 1887 i Hemsöborna Carlssons ankomst till Dalarö på väg till Hemsö.

Höganäskruset av stengods har sedan gammalt varit ett utmärkt förvaringskärl för olika vätskor — inte minst vatten. Att det även funnits ölbuteljer av stengods från Höganäs, torde kanske vara en nyhet för många. Direktör Birger Paulson vid AB Nya Centralbryggeriet i Linköping har lyckats få tag på en dylik ölbutelj märkt: »Boxholms Bryggeri». Den hade av en tillfällighet hit-

tats vid en vindsröjning och finns nu på Nya Centralbryggeriets museum.

Buteljen är i botten försedd med en del ingravade bokstäver och siffror. En förfrågan hos Höganäs-Billesholms AB gav följande svar:

»Efter gjorda undersökningar har det visat sig, att flaskan tillverkats hos oss omkring år 1850. Då och några tiotal år senare levererade vi stora partier dylika ölflaskor av ungefär samma typ till bryggerierna.

Av beteckningarna på flaskans undersida ha vi kunnat identifiera 1/3 F som en storleksuppgift, nämligen 1/3-flaska, och bokstäverna GE under Höganässtämpeln är drejarens signum, i detta fallet Gustav Ekberg.

Beteckningen 18 Kt känna vi däremot ej till. Förmodligen är det någon bryggeriteknisk beteckning, vars instämpling kunden begärt.»

Boxholm ligger i Östergötland vid södra stambanan ett par mil norr om småländska gränsen, och Boxholms Bryggeri existerar alltjämt. En förfrågan hos föreståndaren herr Tore Andersson ger dock negativt resultat. Det är ingen i Boxholm, som nu kan minnas höganäsbuteljen.

Detta exemplar av höganäsbuteljen är hitintills det enda kända, som finns bevarat. Det skulle vara intressant, om flera liknande kunde uppspåras, eventuellt med andra bryggeriers namn. Likaså att erhålla tolkning av »18 Kt».

(Efter »Stånkan», personaltidning för AB Nya Centralbryggeriet, Linköping.)

Den här ölbuteljen tillverkades omkring 1850 i Höganäs. Den förvaras nu vid Nya Centralbryggeriet i Linköping.

Hem och samhälle

SEMESTER COCKTAIL

Semestern 1952 är vid det här laget ett minne blott — för de allra flesta ett rätt fuktigt minne. Men trots alla regnskurar står som regel kvar i minnet alla glada och soliga upplevelser. Signaturen Roger har bland en rad arbetskamrater snappat upp en del ljusglimtar, som serveras här i en blandning med semesteräventyr från när och fjärran. Färden går från Akka i norr till Valencia i söder, från New York i väster till Helsingfors i öster.

Semestern tycks på många håll ha gått i bilismens tecken, men gruvingenjören *Curt Peterson*, som skaffar sig grundkondition på cykelfärder 100 meter under jord vid Schakt Gustaf Adolf, sviker inte i första taget sin cykel. Med sin spänstige fader, numera pensionerade förman *Ulrik Petersson*, som resällskap rullade han 50-talet backiga mil kring Smålands fiskrika sjöar.

I en av alla de bilar, som dammade ned den cykelberidne *Curt Peterson*, satt måhända *Oscar Roslund* från Stengodsfabriken. Han var en av de nordligaste bilisterna, ty till Jämtland bilade han, och från Åreskutans snöhöljda topp kunde han jämte hustru *Ellen* skåda ut över fjällvärlden, och sikten var så god, att han kunde skönja Handöls täljstensbrott vid foten av Snasahögarna.

Sem Svensson vid plåtslagareverkstaden har alltid haft ett brinnande motorintresse, vilket han delar bl.a. med *Reinhold Olsson* i Silikafabriken. När TT-loppet för motorecyklar ägde rum i Hedemora, blev den behändig Dala-metropolen ett eldorado för alla speedway-entusiaster. Vad var väl då naturligare än att de två med barn och blomma styrde kosan dit i *Sem Svenssons* Citroën.

Badorter på västkusten från Smögen till Falsterbo har gjorts osäkra inte minst av *Åke Hansson*, i vardagslag förman vid Rörfabriken men på fritid mera känd som karusellpappa m.m. Många semesterplatser har han besökt, och många internationella kontakter har han knutit. Bland badorter tar Mölle första priset, anser han. Är det för att, som *Povel Ramel* säger i sin Gräsänklingss-blues: »Min fru har rest till Mölle»?

Fru *Gerda Eriksson* i Nyvång påstod, att en bättre ciceron än gruvarbetare *Horst Belitz* kunde

hennes dotter och svärson inte gärna få, när de i den senares bil turistade genom Tyskland. *Horst Belitz*, som kom från Lübeck till Nyvång förra året, förde först sina svenska vänner till föräldrahemmet i den gamla Hansastaden vid Östersjökusten. Resans klimax var färden längs Rehndalen till Coblenz och uppför Mosel, som slingrar sig mellan tornkrönta riddarborgar och prunkande vinberg. På ett ställe fann man en lagringsplats för 60 000 liter läckert Moselvin. Där sade sig *Horst Belitz* inte ha något emot att bli inlåst en vecka.

En strålande julidag ingicks en Höganäsbetonad allians i Svenska kyrkan i Köpenhamn, då ingenjör *Sven Hedén* gifte sig med fröken *Maj-Britt Erlandsson*. I vardagslag hittar man maken på Centrallaboratoriet och nyblivna hustru *Hedén* på Orderkontoret i Höganäs. Bröllopsresan ställdes söderut, och först i österrikiska Alperna fann man tiden vara mogen för en nordligare färdriktning. Från hotellfönstret i Vent, 2 000 meter över havet, hade man en hänförande utsikt — i den utsträckning man hann ägna sig däråt.

Resenärsers mångfald återfanns verkligen vid Rörfabriken. Det var *Petri Andersson*, som med hustru *Karin* och systerdottern, fröken *Margit Bowin* vid Centrallaboratoriet, och så en hel del andra Reso-vänner hade kryssat genom Mellansveriges sommargrönskande trakter upp till sägenomspunna Värmland, där man trampat samma fotspår som *Selma Lagerlöfs* kavaljerer på Ekeby.

Och det var *Erik Johansson*, som hade åkt motorecykel runt södra Skåne och »räkat» inträffa i Kivik samtidigt med 80 000 andra personer, av vilka kompisen på Rörfabriken *Bror Paulsson* var en och *Karl Wikström* från Skromberga en annan.

Den senare hade för övrigt tagit sig ned till den riksbekanta marknaden i Österlen sittande på ett lastflak. Under vägen hade ett bilsällskap stor glädje och nytta av hans björnkrafter. Mitt i natten lyfte han nämligen egenhändigt upp en kapsejsad bil ur diket, sedan åtta personer gemensamt misslyckats med att få den på rätt köl igen.

Ingenjör *Helmer Skoog* vid Elektriska verkstaden får avsluta raden bilburna semesterfirare. 650 mil tillryggalade hans Chevrolet på färden Höganäs—Valencia tur och retur. Bilen innehöll fyra medlemmar av familjen Skoog, sovsäckar, gummimadrasser, tält, en större uppsättning konserverburkar och 20 kg hårt bröd från Stora Tuna, men så var man också ute i tre veckor och hade självhushåll ner genom Europa. I Spanien lönade detta sig inte längre. Där fick man helpension på ett utmärkt hotell för en tia, en måltid med fem rätter — givetvis inklusive vin — för 3—4 kronor och en liter finfint vin för en krona.

Den nya färjförbindelsen mellan Landskrona och Tuborg har gjort det betydligt lättare för Skrombergaborna att kunna komma till Danmark. *Cato Hansson*, *Gunnar Jönsson* och *Carl Zimmergren* var några av dem som under semestern utnyttjade denna lättillgängliga möjlighet att på ett snabbt och trevligt sätt komma utrikes. I Kongens By finns många tillfällen till förnöjelser och mycket, som man har svårt att se sig mätt på. I varje fall fick man med våld dra *Gunnar Jönsson* från apburen, vid vilken han hade stått parkerad i tre timmar. Och på Tivoli prövade man nästan allt, så att efter berg- och dalbana, radiobil, karuseller, katapult m.m. resenärerna till slut inte visste, vad som var upp eller ner.

I Trollhättan är man bortskämd med vackra vyer, men förman *Alvar Andersson* tyckte, att ingenting gick upp mot utsikten från Skansen i Stockholm. Dit kom han med hjälp av en av SJ:s rundturer, som hade fört honom med maka runt Mellansveriges »metropoler». Men när de tillsammans begick en »Skansenkväll» och från Solliden såg alla de oräkneliga tornspirorna avteckna sig mot skymningshimmelen och ljuset från tusende strålkastare och lanternor reflektera sig mot Strömmens vattenspegel, föll de till föga för Mälardrottningens skönhet. Bägge var de överens om att vi svenskar måste ha en av världens vackraste huvudstäder.

Men Helsingfors är en annan nordisk huvudstad, som har lovprisats i sommar. Givetvis måste finländaren *Toivo Wuoti* på Centralverkstaden i Höganäs förlägga sin semester till sitt hemland, när i år det blåvita Finland hade rustat till Olympiad. Han genomkorsade de tusen sjöarnas land från Åbo i söder till Pyhäjoki i norr, innan han hamnade på simstadions läktare i Helsingfors. Där fick han bevittna, hur italienare och jugoslaver i en med syd-

ländsk glöd utkämpad vattenpolomatch försökte inte bara göra mål utan också med alla medel klä av motståndaren.

Minnen från sekler, då svenskar och danskar ofta var i luven på varandra, fann gruvingenjör *Sven Erik Jansson* på Bornholm. Minnesstenar vittnade om svenska soldaters härjningar för 300 år sedan. Genom svenskhusen i krigsbombade Rönne har sentida ättlingar velat rehabilitera sig.

Hamburg av i dag är en kontrasternas stad. Kassör *Henry Bergenholm* i Bjuv såg, hur människor letade efter ägodelar bland ruinerna från deras raserade hem. Men nattlivet på restaurangerna och kabarethallarna kring S:t Pauli och Reperbahn blomstrar som aldrig förr.

Två kvinnliga sekreterare med reslust i blodet är fröknarna *Ester Nyman* vid Slipmaterial-Naxos i Västervik och *Britta Jönsson* vid Höganäsarbeten i Stockholm. Fröken Nyman for till nybyggda turiststationen i Abisko och sökte sig fram över blomsterprunkande fjällhedar till omskrivna Akka och Aktse. Med tåg for fröken Jönsson till Paris, varifrån hon efter tre väl utnyttjade dygn fortsatte till Cannes vid Rivieran. Badet där var så illa salt, så hon föredrar Strandbaden, även ora hon i den senare platsens omgivning inte har tillfälle att besöka Ali Kahns villa, Horizont.

En liten pojke på Gare du Nord, som bar på ett franskt bröd — pain riche — som var lika långt

som han själv, var det första genuina intryck, som *Sven Hansson* vid Kemiska fabriken fick av Frankrike, då han semestergästade Paris. Det mest imponerande var utsikten från Eiffeltornets topp, 292 meter över marken. Och det mest ögonfängande

var revyn på Folies-Bergère, där det ena påkostade och praktfulla numret avlöste det andra. Bland annat virvlade vid ett tillfälle en till synes oändlig mängd välväxta och fosforglimmande nymfer ner i en simbassäng på estraden.

Stor succé gjorde bussturerna från Höganäs till Köpenhamn. Det var tillsammans 3 bussar, som transporterade 114 reslystna höganäsare till Kongens By. *Allan Holst* vid Smältverket, som var en av arrangörerna, berättade, att alla var mycket belåtna. Det enda gny som hördes uppstod, när återresan skulle anträdas. Det var alldeles för tidigt, tyckte de flesta. Men då hade man ett digert program bakom sig: akvariet, Mindeslunden, Grundtvigs kirke, Zoo, Botanisk Have, Tivoli var några av de saker, som resenärerna besökt.

Allan Holst hade dessutom med Smältverksklubben hunnit med den årliga semesterutflykten, som denna gång ställdes till Halmstadstrakten. Det var på semesterns andra dag — och dess sista vackra dag.

Laxstaden var målet för bussresenärer från koloniområdet i Höganäs, men de hade inte samma tur med vädret som kamraterna vid Smält-

verket. Även om regnet stod som spön i backarna, var det inget fel på humöret, och det var inte minst Artur Svenssons förtjänst. När man inte gärna kunde campera utomhus, ordnade han så, att man fick ta sin tillflykt till en inomhusdansbana vid Östra strand utanför Halmstad, där den slagfärdige gruvarbetaren från Schakt Gustaf Adolf snabbt improviserade fram en »karusell» efter bästa Hyland-mönster. Ett damlag och ett herrlag fick tävla om att sjunga Flottarkärlek mest melodiskt. Att såväl Ivar Dahlgren som John Bogren snart slår ut Snoddas, var den allmänna uppfattningen. Och när Malvin Nilsson med oefterhärmlig mimik berättade gamla skepparhistorier, kunde ingen hålla sig allvarsam.

Internationella kontakter så det räckte till fick verkligen en kvartett bjuvsingar knyta under semestern. Det var Tore Ekstrand och Gösta Green vid slageriet i nya fabriken som tillsammans med elektrikerna Åke Borg och Arne Abrahamsson deltog i det stora SSU-lägre utanför Wien. De flesta nationaliteter fanns representerade vid lägre. Givetvis rådde en obegränsad språkförbistring,

men Tore Ekstrand förklarade, att med ordrik skånska och ledig armbeföring kunde man göra sig förstådd överallt. Sedan kunde det ju inte hjälpas, att man på en restaurang kunde få in lingon och mjölk i stället för jordgubbar och grädde, vars

utseende han hade beskrivit med noggranna gester. Både Tore Ekstrand och Gösta Green är för övrigt män, som tycker om att vidga sin horisont. Tidigare har de besökt Paris. Vad de serverades där, när de på skånska beställde jordgubbar, fick intervjuaren inte erfara.

Två manstarka fotbollslag som bröllopsmarskalkar får minsann inte varje brudpar. Vid Lennart och Elsa Olofssons morgontidiga vigsel i Maria kyrkan i Hälsingborg bildade Höganäskamraternas A-lag och reservlag häck utanför kyrkan. Bröllopsresan ner genom Sjöland till Möens klint blev ett minne för livet. Vid fotbollsmatchen i Stege var det en svensk dam bland publiken, som höll tummarna extra hårt. Men maken mellan målstolparna skötte med heder sin uppgift som bollmotare, ty med segersiffrorna 3—1 kunde IFK lämna arenan.

Handölborna bor ju bara några stenkast från gränsen till Norge — om man är god stenkastare, vill säga. Till Norge sökte sig också Inge Mårtensson och John Strandberg med familjer för att dyka på huvudet i Trondheimsfjordens kristallklara vatten.

Fröken Kerstin Karlsson på kontoret i Bjuv förvärvade en klädsam solbränna vid Pålslöjden, dit hon var spänstig nog att cykla från hemmet i Mörarp. Förman Karl Johansson på Plåtslagarverkstaden hälsade på svärföräldrar och gamla arbetskamrater i fagra Vänerstaden Lidköping,

där han tidigare arbetat ett antal år. Karl Bengtsson vid Glasullsbolaget, som är sportfiskare till själ och hjärta, blev visserligen nersköld av kraftiga svallvågor, där han stod på klipporna vid Arild, men drog dock upp många bastanta torskar.

Därutöver kryssade svågrarna Anders Andersson på Rörfabriken och John Johansson på Centralförrådet i sin snipa. Sjön gick så hög, att den satte P för vidare seglatser, så man fick hålla sig hemmakring, men skönt var kanske det — man minns hur det gick för salig Odyssevs. Utanför Nyhamnsläge höll de förresten på att kopiera den gamle sjöbussen, då de råkade ut för de lockande sjösirenerna Scylla och Charybdis i form av ett par sköna badnymfer. En störsjö svalkade dock av ynglingarna i rättan tid, innan de drivit på grund och kanske blivit intagna i moderna dockor.

Medan vi är inne på marina bedrifter, kan vi följa fröken Kerstin Rickhard, tjänstgörande på Centrallaboratoriet, på hennes färd med s/s Juno från Östersjökust genom Göta Kanal till Kattegatt. Man får inte ha bråttom, om man väljer det transportmedlet, ty resan från Stockholm till Göteborg tar 2½ dygn, men den som vill ha vila för trötta nerver kan knappast finna en lämpligare rekreation. Naturen är insmickrande fager. Ständig omväxling bjuds. Kanalen slingrar sig fram genom landskapet, och man vet inte, vad som döljer sig bakom nästa krök. På sina ställen är kanalen så smal, att man från båten kan plocka bär från träden på stranden.

Något snabbare gick onekligen den farkost, som förde kamrer Åke Engmarker i Höganäs från hemlandets kust till den stora kontinenten i väster. På nybyggda m/s Delos, som på sin jungfruresa till USA skulle medföra byggnadsmaterial till Bolagets järnsvampsverk i New Jersey, mönstrade han under sin semester på som s.k. super-cargo. Super-cargo är dels en person, som i Fjärran Östern övervakar lastning och lossning, dels är det beteckning på överflödigt last. Eftersom Delos på denna resa oss veterligt inte anlöpte någon asiatisk hamn, torde den senare betydelsen bli tillämplig. Hur som helst hade Åke Engmarker en härlig resa och inventerade under de 20 dygnen till sjöss fartyget från kölen till skorstenen. Iland i USA imponerade fem saker mer än något annat: avstånden, biltrafiken, arbetstakten, nöjeslokalerna och värmen. Inomhus var det givetvis »air conditioned» men utomhus i skyskrapornas skugga sällan svalare än 34°. Puh, sa super-cargo Engmarker och tog sig en coca-cola.

Låt oss som avrundning stänka in ytterligare lite romantik i denna semestercocktail. För det romantiska inslaget får unge Tore Darell i Skromberga svara. För tre år sedan kom han genom Duklubben i kontakt med en dalkulla från Hedemora, som han sedan dess brevväxlat med. Under den gångna sommaren träffades de personligen för första gången. Hon kom över midsommaren ner till Skåne, och han for sedan upp till Dalarna, men tydligt var, att i Tore Darells ögon kunde knappast Dalarnas natur mäta sig med hans kulla, Margareta...

»Den kommer att passa fint i vardagsrummet», sa' Rudolf Olsson på Försäljningskontoret. Som förste vinnare i Höganästjänstemännens konstlotteri valde han en oljemålning av C O Larsson med motiv från kvarteren kring Lunds domkyrka.

Under de senaste åren har intresset för konst på ett högst märkbart sätt ökat hos den stora allmänheten. Kretsen av trogna utställningsbesökare har vidgats betydligt och antalet konstutställningar vuxit över hela landet. Vanan att se konst har fött begäret att äga konst, men tyvärr har flertalet ej råd att tillfredsställa detta ägandebegär. För att underlätta för de anställda att skaffa sig ett eller annat konstverk har vid en hel del företag bildats konstföreningar, som genom saminköp och utlottning av de inköpta konstverken öppnat möjligheter för den enskilde medlemmen att för en ringa penning erhålla t.ex. en oljemålning av konstnärligt värde.

I Höganäs väckte Erik Kjellsson hösten 1951 förslag om att bilda en konstförening bland Bolagets tjänstemän, och vid en rundfråga till medlemmarna inom Tjänstemannaföreningen tecknade sig 118 för medlemskap. På föreningens höstsammanträde beslöts, att en konstförening skulle bildas, och det uppdrogs åt ingenjörerna L. Fredholm och Edv. Andersson samt kapten A. Jungbeck att utarbeta stadgeförslag och att under första verksamhetsåret även utgöra inköpsnämnd.

Genom månatliga inbetalningar av andelar äger medlem rätt att delta i de två gånger om året förekommande utlottningarna. Priset för varje andel är f.n. två kronor, och medlem får teckna högst fem andelar. Ingen kan dock erhålla mer än en vinst i samma dragning. Minst 10 konstföremål skall utlottas varje gång.

Den första dragningen ägde rum den 19 juni på Stadshotellet, där en liten utställning hade anordnats av de 13 konstverk, som genom utlottning skulle fördelas bland medlemmarna. Nämnanden hade genom inköp av oljemålningar, pasteller, teckningar och litografier sökt åstadkomma ett så representativt urval som möjligt. Ävenså hade olika

smakriktningar tillgodosetts i möjligaste mån. Några bestämda vinstnummer var inte åsatta de olika konstverken, utan de som erhöll vinster, fick i tur och ordning välja en tavla efter sin egen smak. Brukssköterskan i Skromberga, Syster Emelie, fungerade som Fru Fortuna och utvalde genom tombolan följande lyckliga vinnare:

1. Rudolf Olsson, Höganäs. Oljemålning, C O Larsson.
2. Tjänstemannaföreningen. Färglitografi, A Sten.
3. Nils Anderberg, Höganäs. Oljemålning, T Hult.
4. Lennart Sjöberg, Bjuv. Oljemålning, E Färhm.
5. Eric Bjerén, Höganäs. Oljemålning, E Brandt.
6. Stig Jonés, Höganäs. Oljemålning, Quistofft.
7. Axel Christoffersson, Höganäs. Färgkrittekn., E Dölling.
8. Claes Nilsson, Höganäs. Pennteckning, E Dölling.
9. Gunnel Andersson, Höganäs. Teckning i vaxkrita, N Trädgårdh.
10. Åke Engmarker, Höganäs. Färglitografi, M Ernst.
11. Sigurd Lundberg, Höganäs. Färglitografi, L Gischia.
12. Martin Edén, Höganäs. Pastell, N Bertils.
13. Hjärdís Gudmundsson, Ingelstråde. Pastell, N Bertils.

Efter konstföreningens lyckade start hoppas styrelsen, att intresset hos medlemmarna skall växa och att nya medlemmar ansluter sig. Kan så föreningen utvidga sin verksamhet genom utställningar, konstföredrag och dylikt, skulle det intresse för konst, som redan väckts, säkerligen ytterligare fördjupas.

Ega

Titta - VI FLYGER

HOS SPORTFLYGARE PÅ HÖGANÄSBOLAGETS FLYGFÄLT

En strålande augustisöndag fick jag av en ren händelse uppleva min första flygtur. Jag hade länge stått och beundrat ett segelflygplans sirliga svängar i luften ovanför Höganäsbolagets flygfält, då jag följde en plötslig ingivelse och på min cykel trampade dit. Den förste jag bland många andra stötte på, var ingenjören Ivan Persson, flyglärare inom Nordv. Skånes flygklubb, som disponerar Bolagets flygfält för sin verksamhet. Hans inbjudan att följa med på en flygtur accepterades givetvis med tacksamhet.

Snart befann vi oss på 1 000 m höjd över den fagra Kullabygden. Det var ett underbart panorama, som utbreddes sig under oss. Aldrig hade jag kunnat drömma om att det var så fascinerande att flyga. Det var verkligen en upplevelse, och jag satt som betagen.

— Ser du segelflygplanet några hundra meter under oss?

Denna fråga hörde jag genom hörlurarna. Det var Ivan Perssons röst, och den fortsatte:

— Det är Lennart Hansson, en av våra instruktörer, som utför termikflygning.

Segelflygplanet gick i spiralformig bana med eleganta svängar uppåt för att sedan plötsligt förflytta sig en raksträcka. Så började åter den spiralformiga kretsningen uppåt, varefter planet var borta från mitt blickfält.

Troligen hade Ivan Persson läst mina tankar, för nu hörde jag honom säga:

— Segelflygning i termik tillgår så, att föraren från en viss utgångshöjd snarast försöker få planet i kontakt med uppåtgående luftströmmar — termiska uppvindar. Dessa uppstår därigenom, att markytan uppvärms olika av solstrålarna. Vissa partier av markytan uppvärms hastigare än andra men avger också värmen snabbare till den ovanför liggande luften. Denna blir genom uppvärmningen lättare och stiger uppåt i s.k. termikblåsor. Dessa fortsätter att stiga uppåt, till dess luften i blåsorna avkylts till samma temperatur som den omgivande luften. Hastigheten hos de termiska uppvindarna uppgår normalt till 1—5 m/sek., men hastigheter på 10—20 m/sek. har noterats. Termikblåsorna har varierande omfattning, från något tiotal meter till flera kilometer i genomskärning.

— Så snart segelflygaren har fått kontakt med ett uppvindsområde, lokaliseras detta så noggrant som möjligt, varefter planet lägges i sväng, termiksväng. Flygplanet rör sig därvid i en spiralformig bana uppåt. När seglaren utnyttjat uppvindsområdet eller förlorat kontakt med detta, förflyttar han sig snabbast möjligt till nästa i den riktning, i vilken målet för flygningen är beläget. Sträckflygningen karaktäriseras således av ett ständigt kurvande i uppvindsområden, avbrutet endast av

snabba rakflygningar från det ena uppvindsområdet till det andra.

— Av allt sportflyg är kanske segelflyg det tjugigaste. Det ställer sig också billigare att lära än motorflyg. Men man måste ha en speciell känsla för segelflyg för att uppnå resultat. Som jämförelse kan nämnas skillnaden i att föra motorbåt och att segla.

Vi hade nu passerat över Kullaberg, som här uppträdde syntes platt som en pannkaka, sänkte oss ned över Skälderviken och gjorde en lov kring ett stort, vitt ångfartyg. Någon förnimmelse av att vi dök med 190 km hastighet, hade jag inte. Över Kullens fyr bar det sedan av längs kusten åter till flygfältet.

Där träffade jag ordföranden i Nordv. Skånes flygklubb, veterinär Kjell-Ake Tullberg, som på min begäran berättade om hur flygverksamheten är organiserad:

— Alla flygklubbar sorterar under moderklubben KSAK — Kungliga Svenska Aeroklubben. Denna centrala organisation fungerar väl. Alla de otaliga säkerhetsbestämmelser, som finns stipulerade, syftar till att åstadkomma disciplinerad flygning. Vi vill göra svensk ungdom flygsinnad och samtidigt bredda rekryteringsbasen för militärflyget. Myndigheterna är mycket välvilligt inställda till flygutbildningen, och statsunderstöd lämnas, baserat på antalet flygtimmar och utbildade elever.

— Utbildningen börjar i glidflygplan i tre etapper. Efter fullgjorda prov i varje etapp blir belöningen A-, B- och C-diplom. Sedan får eleven börja med riktig segelflygning.

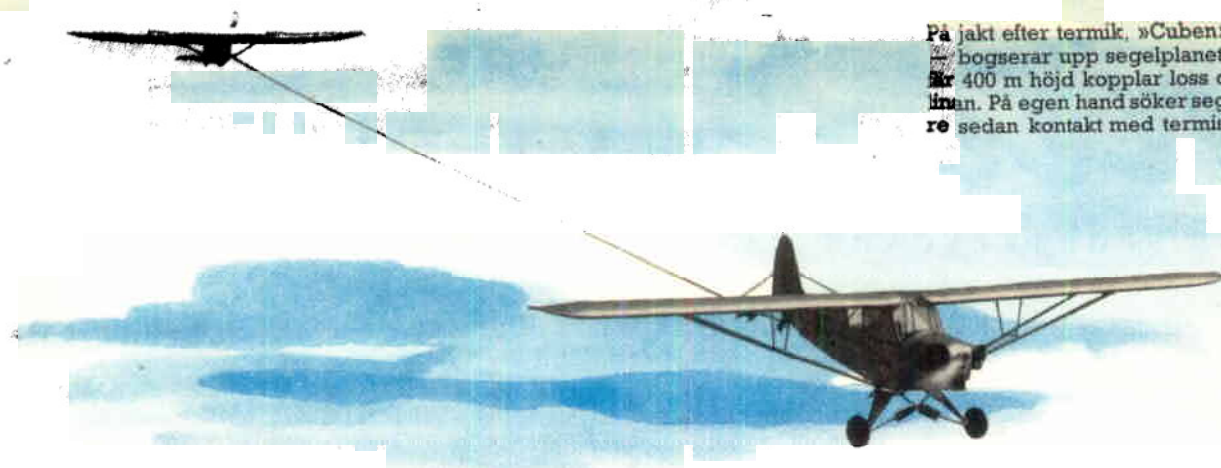
— Vår klubb har en segel- och en motorflygsektion. Vi förfogar över två motorplan, ett typ Klemm 35, skänkt av Höganäsbolaget, och ett Piper Cub, samt ett segelflygplan och två glidflygplan. Så har vi bil för uppvinschning av segelflygplanen.

Till sist var veterinär Tullberg mycket angelägen att framhålla, att segelflygning inte är någon »överklassport» utan så tillrättalagd, att vem som helst kan ägna sig däråt. Statsbidrag utgår under vissa förutsättningar till alla manliga segelflygare i åldern 15—20 år.

Då vi hade hunnit så långt i vårt resonemang, kom direktör P. Eg. Gummeson spatserande. Han hade valt flygfältet som mål för sin söndagspromenad. VD bekläder posten som hedersordförande inom flygklubben. Flygkunnig och flygbiten som han är, företar han även tjänsteresor i sin Ercoupe. Det var på VD:s förutseende initiativ, som Höganäsbolagets flygfält anlades. Jag slutar denna lilla artikel med hans ord: »Att tro på flyget är att tro på framtiden».

Ragge

FLYG
VIDARE TILL
NÄSTA SIDA

På jakt efter termik, »Cuben» — Piper Cub bogserar upp segelplanet, som på ungefär 400 m höjd kopplar loss den 40 m långa linan. På egen hand söker segelplanet följande sedan kontakt med termiska uppvindar

De första grundarna i segelflyg får eleven lära sig i glidplan. Här sitter Höganäs-ingenjören Bertil Annerhed vid spaken i en SG 38, medan Stig Johansson fäster bogserwiren från uppvinnsbilen.

Stig Johansson kopplar fallskärmen och fastbindningsremmarna på instruktör Lennart Hansson, som ser förväntansfull ut inför en tur upp i det blå. Sven Jönsson står färdig att sätta huven över förarbrunnen.

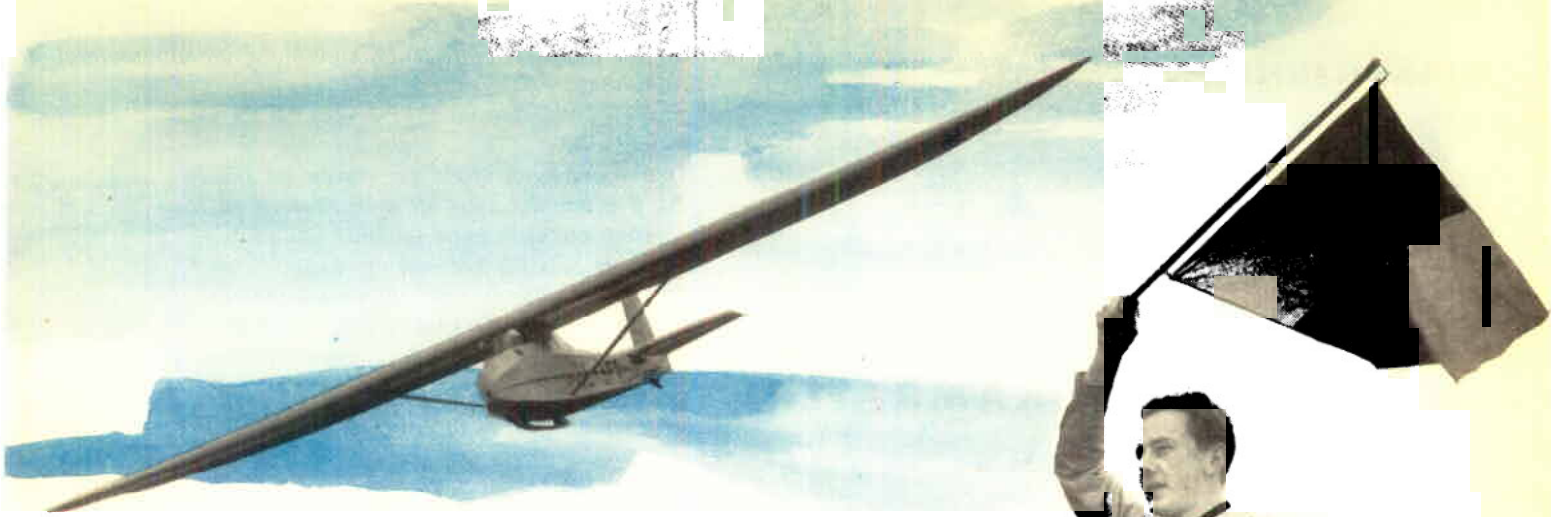
Ett gäng flygbitna killar, som gripits av segelflygets tjusning, uppradade bakom vingen på planet av typen Grunau Baby. De tänker inte lyfta »Baby», det sköter vinschbilen, som skyrtar i bakgrunden.

Denna bild ger en föreställning om flygfältets goda beskaftenhet. I förgrunden direktör Gummesons motorplan av typen Ercoupe, utrustat med såväl radio som instrument för blindflygning. På det vackert gräsgröna fältet står Klemm 35 färdig för start. »Klemmen», som användes för skolflygning, har dubbelkommando.

28

Två mycket goda vänner — flygläraren Ivan Persson och flygplatsens allt i allo Hjalmar Crona. Dessa två har tillbragt många timmar tillsammans i luften. Crona — snart sjuttio år — drar sig inte för att sitta vid spaken.

Då segelflygaren har erövrat sitt certifikat, har han möjlighet att fortsätta utbildningen i motorplan. På bilden har »Klemmen» just fått luft under vingarna och lyfter från fältet. Det är elevens första, spännande start.

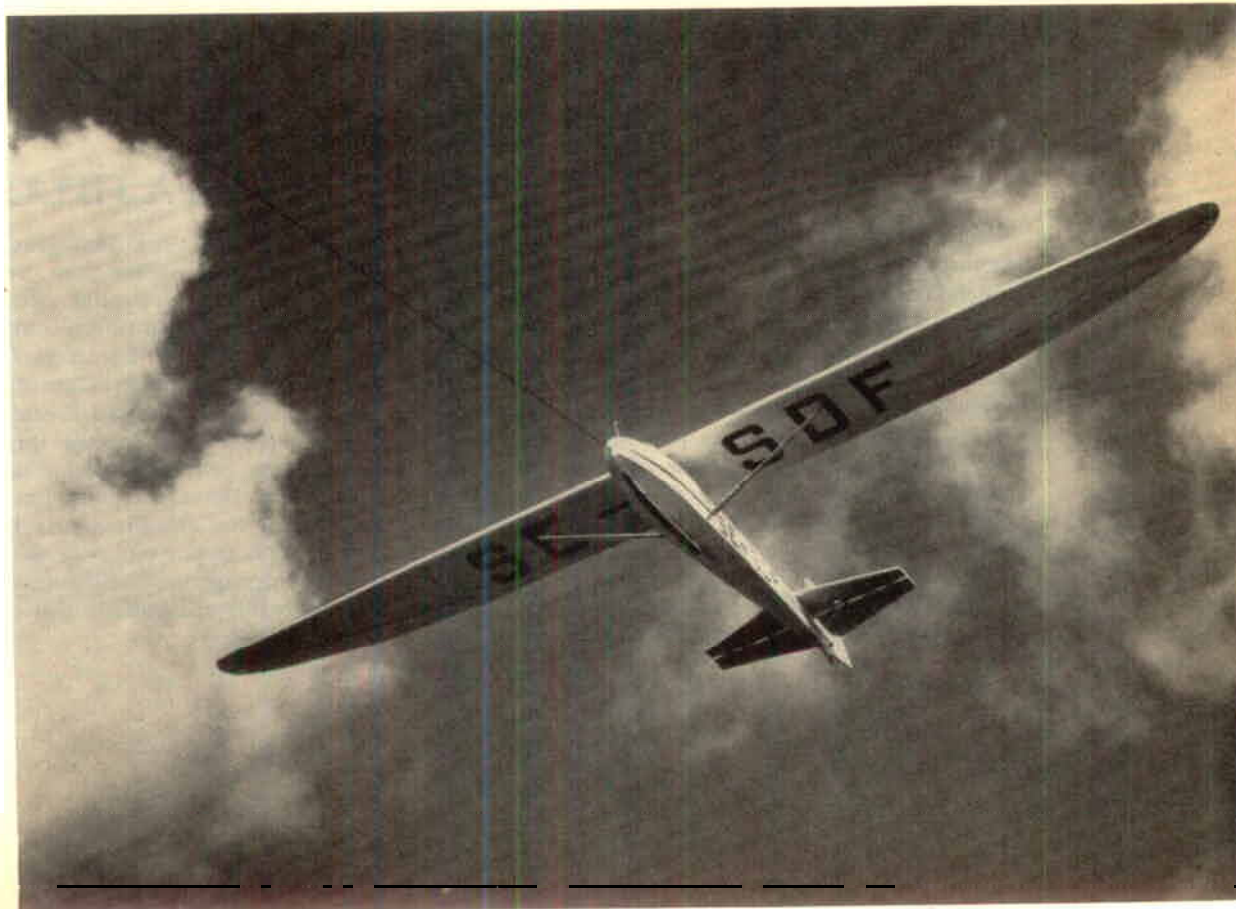

»Bosse» fördjupad i »Framtid med flygande start». Liksom sina yngre kamrater drömmer han om att en gång bli flygare.

Klart till start! En viktig funktion i marktjänsten har signalmannen. På bilden ger O Fransson klarsignal till vinschföraren, som vinschar upp planet med en hastighet av ca 60 km/tim.

29

En tjugig bild av segelplanet under vinschstart på väg upp bland molnen. Planet har ett glidtal av 1:18, dvs. från en meters höjd glider det 18 meter. Det finns plan med glidtalet 1:40. På 1000 m höjd är glidsträckan således 4 mil.

*En gång var det fem små kamrater, som lekte
så trevligt tillsammans sommaren lång.
Och solskenet lingula hjässorna smekte.
Och maten den smaka', så byxan blev trång.*

*De rodde på älven, som här flöt så stilla.
Fast bøljan var kall, de tog sig ett dopp.
De cyklade, sparkade boll inte illa.
Beskådade Jämtland från Skutans topp.*

*Till Tännforsen förde så bussen en dag dem.
En pojke sitt spinnspö vill slängde omkring.
Att hoppa på stenar vann deras behag. Vem
månne kan motstå så spännande ting.*

*Men ovanför fallen i stilla begrundan
de två slog sig ner på vänners vis.
Och fjällen de tonade undan för undan,
tills i norr de försvunno i rökgrått dis.*

*Och hjortronen växte på myren på fjället.
En dag var det dags att med ränseln på rygg
försöka att hitta mest givande stället
utan att helt bli kalasad av mygg.*

*Men dagarna ilade snabbt emot hösten,
och skilsmässan måste ju komma till slut.
Men fem små kamrater hade den trösten --
det sommar blir åter, när vintern gått ut.*

*Vid tåget har samlats en hel liten skara
av jämtar och skåningar stadda på färd.
Det är inte alls något roligt att fara
och lämna de ljuvliga fjällens värld.*

*Men tåget det har sina tider att passa.
Det tutade till, sade töff, satt' igång.
Och trenne små bröder de började tassa
hem på en väg, som var tröstlös och lång.*

*Mamma hur långt har nu tåget väl hunnit?
Var äro de Ingrid och Göran och Bo?
Och aldrig så långsamt en dag har förrunnit.
Var äro de nu månne, mamma, tro?*

*Men slutligen somnade trenne små bröder,
och mamma så stilla lämnade dem.
De drömmar om Göran och Bo, som mot söder
nu fara tillbaka till sina hem.*

Birgit Lundenmark

MUNTERT KAFFEREP MED

FLITIGA »MAJBLOMMOR»

»Tant Brun, Tant Grön, Tant Gredelin och en tamburmajor så fin» utövade värdskapet, då Majblommans syförening i Nyvång hade inbjudit kollegerna i Hyllinge till angenämt vårsamkväm.

Som alltid vid de båda föreningarnas träffar var stämningen den allra bästa, och glädjen stod högt i tak. Men så fanns också alla yttre förutsättningar för ett lyckat möte. Vårens alla prunkande blomster, kakfat dignande av läckert hembakat och ett härligt nybryggt kaffe utgjorde värdefulla ingredienser. Och med sirlig värdighet bjöds lækkerheterna kring av de färgglada damerna i sina pösande »mormorsklänningar».

Jämte den lekamliga spisen undfägnades man också med trivsam underhållning. Det var dekla-

mation, och det var solosång av fru Ebba Olsson. Nyvångsfruarna skötte som vanligt »arrangörsplikterna» på ett ypperligt sätt.

Man får emellertid inte tro, att »Majblommorna» bara träffas för att dricka kaffe och ha trevligt. Föreningarna har alltifrån sin start bedrivit en omfattande välgörenhet. Vid föreningens kolonistuga i Magnarp får t.ex. årligen tjugo barn vistas på föreningens bekostnad under sex stärkande sommarveckor. Det är i första hand barn med klen hälsa, som får åtnjuta denna förmån. Under de gångna 20 åren har omkring 400 barn från Nyvång och Hyllinge genom Majblommans försorg fått förnyade krafter vid kolonin vid den fagra Skäldervikens strand.

A. J.

Sport

SKYTTE

Framgång för Bolagsskyttar i årets korporationsskytte

På banan i Höganäs arrangerades i Kullens Skyttesällskaps regi i början av augusti för sjätte året korpskytte, denna gång med 115 deltagare. Fyra vandringspris bytte ägare, och det var endast Bolagets kontorslag Gunvor Bengtsson, Kurt Edforss och Hans Högestam, som försvarade fjolårsinteckningen. Styrelsen för KSS vandringspris erövrades således för andra gången, med 271 poäng.

Höganäs Lottakårs vandringspris hemfördes av Bjuvsverkens lag, Emil Ellertsson, Folke Svensson och Carl E Henriksson, som också nådde 271 poäng.

I den individuella prislistan figurerade många bolagsskyttar. Fröken Gunvor Bengtsson, Höganäskontorets duktiga skytteamazon, var enda i tävlingen deltagande dam, och hon skötte sig med den äran. Det blev förutom pris en jättebukett nejlikor. Av HBS uppsatt hederspris till bästa bolagsskytt erövrades av Alvar Nilsson, Bjuvsverken. Segrare i veteranklassen blev Charles Åberg, Gunnarstorpsverken. Verner Gustafsson och Manfred Olsson var andra prisbelönade höganässkyttar i den konkurrenshårda tävlingen.

»Träsläven», som blir silversked, togs i år av Verner Gustafsson

HBS-skyttarnas tävling i början på aug. gällde »Träsläven». Detta unika vandringspris är en vanlig grötslev, en gång utdelad som jumbopris men sedan upphöjd till vandringspris. Varje skytt, som tar hem slev, får sitt namn ingraverat på en silverplåt, vilken fastsättes på vandringspriset. Och så blir detta så småningom en silversked. Tre segrar fordras för att bli ständig ägare.

Årets inteckning togs av Verner Gustafsson, och prislistan fick följande utseende för de tre bästa i varje klass:

Klass I	
Verner Gustafsson	75 p.
Axel B Olsson	66 p.
Ernst Grönberg	52 p.

Klass II	
Sven Hansson	64 p.
Gunvor Bengtsson	62 p.
Gustav Jönsson	59 p.

Klass III-IV	
Kurt Edforss	72 p.
Alvar Carlsson	70 p.
Stig Holm	70 p.

Skyttepremiär Höganäsbolaget contra Grönvalls Läderfabrik

Höganäsbolagets livaktiga skytteförenings andra tävling för året utgjordes av en kraftmätning med Grönvalls Läderfabrik i Ängelholm på banan i Höganäs. HBS:s ordförande Åke Nygren förrättade prisutdelningen enligt följande prislista:

Klass I	
Hans Erik Andersson, HBS	130 p.
Erik Kjellsson, HBS	121 p.

Klass II	
Sven Hansson, HBS	121 p.
Gunvor Bengtsson, HBS	120 p.

Klass III	
Stig Holm, HBS	145 p.
Walter Jönsson, Grönvalls	140 p.

Klass IV-V	
Arthur Svensson, Grönvalls	146 p.
Harry Bergman, Grönvalls	136 p.
A N	

FOTBOLL

Svenskt-danskt fotbollsutbyte Höganäs IFK—Lendemarks BK

Det låter onekligen anmärkningsvärt, att Höganäs-Kamraterna, trots 30 år på nacken, i sommar gjorde sin första fotbollsresa utomlands. Hur som helst ställdes i juli färden till Möen i Danmark, där höganäsklubben mottogs översvallande hjärtligt av Lendemarks BK. Två fotbollsmatcher spelades mellan respektive A- och B-lag, och det blev svenska segrar med samma resultat eller 3—1.

Ett veckoslut i augusti kom danskarna på »gensyn», och deras representationslag tog revansch vid match på Höganäs idrottsplats Julivallen med siffrorna 5—3.

Besöket i Höganäs blev en upplevelse för danskarna, som inte minst senterade nedstigningen i Schakt Gustaf Adolf. En utflykt till Kullaberg ökade också deras begeistring. Vid kamratlig fest i Höganäsbolagets Västra Matsal stod glädjen högt i tak, och fasta vänskapsband knöts.

Bjuvsverkens framgångsrika korpskyttar, fr.h. Emil Ellertsson, Folke Svensson och Karl E Henriksson, visar sina gladaste leenden, då Kullens Skyttesällskaps ordförande, skogsmästare Erik Eriksson, överlämnar Höganäs Lottakårs vandringspris, i vilket bjuvsingarna tog sin första inteckning

HANDBOLL

Bolagets handbollsflickor bäst i vänskapsmatcherna

Kontorsdamerna vid Bolaget har under ett par års tid haft ett eget handbollslag, som deltagit i Höganäs lokala damserie. I fjolårets serie medverkade de i en hektisk jumbostrid, som förlorades på sista tampen.

Det såg lovande ut att komma ifrån »träslivs-platsen» i årets serie. I några vänskapsmatcher visades goda takter. Kontorsflickorna besegrade bl.a. blivande seriesegrarna Arnbergs med 3—1, och i Hälsingborg slog de Tre Torn med 3—0. Vid en match i Ängelholms Idrottshall noterades 5—5 mot Höganäs Unga Örnar. I returmatchen på Julivallen fick de emellertid knappt nederlag på halsen med 5—6.

Matchsviten i serien blev följande: Unga Örnar 6—6 och 1—2, Arnbergs 2—4 och 2—2 samt Jonstorp I.F. II 2—4 och 0—2. Våra flickor hade dock en hel del otur. Mot U.Ö. t.ex. stod det 1—1, tills fem sek. återstod av matchen. Vid matcherna mot Jonstorp, som var närmaste kandidat till »träslieven», klickade säkerligen nerverna, och så gick det som det gick.

Bäste målskytt är centern Anna Greta Andersson, som i årets matcher har svarat för 11 mål. Lagkapten, och i övrigt lagets allt i allo, är målvakten Elsa Nilsson. Hon är också lagets straffläggare. Vid sådana tillfällen lämnar hon »buren» åt sitt öde, och det är sällan hon missar en »stramare».

Till nästa år får kontorsflickorna komma igen och då försöka bli lite mera effektiva. De spelar bra handboll — men det är dock målen, som räknas.

Essgé.

Höganäsbolagets handbollsflickor. Stående fr.v.: Kerstin Eriksson, Inger Engström, Ingrid Ekstrand och Anna Greta Andersson. Knästående fr.v.: Maj Nilsson, Elsa Nilsson och Iris Ekenberg.

32

RODD

Höganäsroddarna på besvärlig drömresa till EM i Frankrike

Att få representera Sverige i inriggad fyra vid EM i Cannes i Frankrike söndagen den 29 juni framstod väl som förverkligandet av en önskedröm för de höganäsroddare, som av Svenska Roddförbundet nominerades till detta hedersuppdrag. I första hand gällde det emellertid att skaffa respengar. Sedan Höganäs stad anslagit 1 200 kronor, var den detaljen klar. När så visum ordnats i elfte timmen, blev drömresan verklighet. Roddarlagets styrman, kippare Martin Andersson på Centralverkstaden, svarar för följande reseskildring.

— Det blev visserligen inte i alla avseenden den drömresa, vi hade tänkt oss. Men ändå — vilken upplevelse! På grund av omständigheterna skedde starten från Höganäs inte förrän närmare midnatt på onsdagen. Båt skulle vi låna i Cannes, dit resan företogs i bil. Och denna blev vårt öde. På torsdagskvällen hade vi hunnit till Kassel i Tyskland, dit en långtradare hade dragit oss de sista två milen. Kylarsystemet på vår bil strejkade nämligen, och vattnet kokade oavbrutet. På förmiddagen nästa dag fick vi bilen tillbaka från en reparationsverkstad. Så fortsatte färden hela dagen och natten med ankomst till Besançon i Frankrike lördag morgon. Hela vägen måste vi fylla på vatten i kylaren nästan efter varje mil, trots att vi hade anlitat bilverkstad även i Frankfurt am Main.

70 mil återstod till Cannes, och vi förstod, att vi inte skulle hinna fram i tid till tävlingen med bilen, som blev sämre och sämre, allteftersom värmen ökade. Trots kostnaden 74 000 francs, som utgjorde hela vår reskassa, beslöt vi åka tåg återstående väg. Efter 11,5 tim. järnvägsresa, under vilken vi fick stå nästan hela tiden i 40—45° värme, anlände vi till bestämmelseorten på lördagen kl. 22.30.

Vi sökte omedelbart upp tävlingsledningen, fick uppgift på vår inkvartering men för övrigt inga andra besked. I en dagstidning läste vi, att 11 länder skulle starta i vårt lopp. Det blev att koja bums med uppstigning nästa morgon kl. 8. Efter en snabb frukost pinnade vi ut till Cannes Rowing Clubs båthus för att finna, att första försöksloppet redan gått. Och båtarna låg startklara i vårt heat. Tack vare ingripande av en dansk ledare blev starten uppskjuten. Vi hoppade raskt i tävlingsdressen och bar ner den lånade, för övrigt prima och nya båten. Åror saknades emellertid, och dessa plockades ihop från olika håll. Tyvärr var det inga förstklassiga åror. Vi hann ut till starten och klarade en finalplacering genom att belägga tredje plats bland fem tävlande båtar.

Finaltävlingarna inleddes med vårt lopp kl. 15. Vi vågade inte byta ut de dåliga årorna från för-

Problemspalten

DE SEX BOKSTÄVERNA

För åtskilliga år sedan hade vi ett additionsproblem i denna spalt, där det gällde att ersätta bokstäver med siffror för att få det hela att stämma. Den här gången hade vi tänkt anknyta till samma idé men väljer en multiplikation i stället. Problemet ser ut på följande sätt:

$$\begin{array}{r} \text{S P E L} \\ \times \quad \text{S} \\ \hline \text{L E R A} \end{array}$$

men har endast till det yttre med leruppföring i våra gruvor att skaffa. Uppgiften består i att utbyta de sex olika bokstäverna mot olika siffror, så att multiplikationen stämmer. Som ett villkor gäller, att den siffra, som motsvaras av bokstaven S, skall vara större än 2. För att lösa denna uppgift behövs endast kunskap i de fyra enkla räknesätten samt förstås en del finurlighet. Vi väntar en rekordskörd av svar.

Lösningar, märkta »De sex bokstäverna», skall

RODD, forts. fr. föreg. s.

söksloppet. Det kunde ha blivit ännu sämre. Så gick startskottet med dålig start för oss. Efter 200 m. tog vi emellertid ledningen och behöll denna till 1 500 m. Då gjorde sig besvärligheterna under nedresan kännbara, och orken tog slut. Vi blev sist av sex finalister. Frankrike vann en populär seger på tiden 7,58 min. Skillnaden mellan de tre första båtarna var halva längder, och mellan de tre sista endast decimetrar. Knappt två båtlängder skilde mellan fransmännen och oss.

Efter ett härligt bad i Medelhavets salta vatten var vi färdiga för prisutdelning. Denna ägde rum i en stor teatersalong inför 6 à 700 personer. Vi blev glatt överraskade, när tävlingsledningen kallade fram oss och överlämnade en större penningssumma som hjälp till vår resa. Vid roddarträffen på hotell Palm-Beach fick vi minnesgåvor av

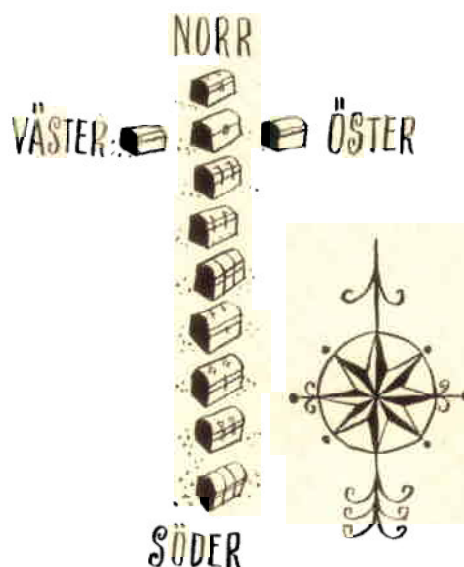
vara Red. för »Brännpunkten» tillhanda senast den 1 nov. 1952. Tre priser på 15, 10 och 5 kr. utdelas som vanligt, och tävlingsresultatet avslöjas i julnumret.

Lösning på »De tretton skattkistorna»

Lösningen återfinnes på nedanstående skiss. Många lösare har nöjt sig med att rita upp denna figur, och detta måste ju godkännas som en riktig lösning. Man kan emellertid komma dit på två sätt, sedan man borttagit de båda yttersta V- och Ö-kistorna. Antingen kan man flytta de båda återstående V- och Ö-kistorna ett steg mot N, eller också kan man flytta den yttersta N-kistan längst mot S.

Prislistan fick följande utseende:

Fabriksarbetare Haakon Hansen, Finngatan 14^{II}, Höganäs, 15 kr.,
Flickan Kerstin Hansson, Framnäs, Skromberga, 10 kr.,
Gruvarbetare Otto Olofsson, Brevl. 185, Nyvång, 5 kr.

Cannes Rowing Club. Dess president ordnade sedan allt för oss, och han visste inte, hur gott han skulle göra. Tala om, vart ni kommer, att ni är svenskar, sade han, så är staden er! Detta var ingen överdrift, Cannes var vårt!

Så anträdde hemfärden på måndagen genom Belgien och Holland med samma bilbesvärligheter som på nedresan. Trots alla motigheter var resan vår hittills största upplevelse. Vi beklagar själva, att omständigheterna inte möjliggjorde den idrottsliga framgång, vi själva hade hoppats på. Utan kamp gav vi oss emellertid inte, och vi gjorde allt för att så värdigt som möjligt representera Svenska Roddförbundet och Sverige. Och vi hade känslan av att vi genom vår vilja att bemästra alla svårigheter blev de kanske populäraste deltagarna i tävlingen.

M A